

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

เกียรติศักดิ์ สาโยธา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

เกียรติศักดิ์ साโยธา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

**ACADAMIC LEADERSHIP OF THE PRINCIPALS UNDER THE OFFICE OF
BUREERUM PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1**

GAEITSAK SAYOTA

**AN INDEPENDENT STUDY PRESENTED TO BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF EDUCATION ADMINISTRATION**

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHTED BY BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY

ประวัติ

ชื่อ	นายเกียรติศักดิ์ साโยธา
วันเกิด	13 มกราคม 2534
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 137/3 หมู่ที่ 4 ตำบล บ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 31180
หน้าที่การงาน	ครูผู้ช่วย สังกัด สพป. สระแก้ว 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2548	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2551	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2557	ค.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัด มหาสารคาม
พ.ศ. 2559	ศษ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2” สำเร็จสมบูรณ์ได้โดยได้รับความกรุณาอนุเคราะห์และให้การสนับสนุนจากหลายฝ่าย

ขอขอบคุณ ดร.พัชรกฤษฎี พวงนิล ศึกษานิเทศก์ นายสมศักดิ์ ขอบทำดี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และนายสมพงษ์ รักพุดชา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านกรวด ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

การค้นคว้าอิสระ

นายเกียรติศักดิ์ ธารโยธา

คณะศึกษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาการสอบค้นคว้าอิสระ
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(.....)

กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

..... กรรมการ
(.....)

..... กรรมการ
(.....)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รศ.ดร.พีรพงศ์ ทิพนาค)

วันที่

ชื่อเรื่อง	:ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
ผู้ศึกษาค้นคว้า	:นายเกียรติศักดิ์ साโยธา
รหัสประจำตัว	:5753157227
อาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ	
ปริญญา	:ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	:2558

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" และรายด้านอยู่ในระดับ "มากที่สุด" คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านบริหารจัดการ และอยู่ในระดับ "มาก" 4 ด้าน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านความสามารถ ด้านการวางแผน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการนิเทศ

Title : Academic Leadership of the Principals Under the office of
Bureram Primary Education Service Area 2
Researcher :Mrs GAEITISAK SAYATA
ID Number : 5753157227
Advisor :
Degree :Master of Education
Program :Educational Administration
Academic Year :2015

ABSTRACT

The purpose of the study was to study the Academic Leadership of the Principals Under the office of Bureram Primary Education Service Area 2. The sample of this study were 268 people. The instrument was a questionnaire with five rating scales. The data analyzed by percentage, mean and standard deviation.

Results of the study were following : The Academic Leadership of the Principals Under the office of Bureram Primary Education Service Area 2, were high Overall. Academic Leadership of Management was highest. Academic Leadership of ability, Planning, support of Academic and supervision were high.

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(9)
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิด.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
บริบทของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.....	7
ข้อมูลทั่วไป.....	7
ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา.....	8
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา.....	8
อำนาจหน้าที่.....	9
ทิศทางการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษา ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	10
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	13
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	13
ความสำคัญของภาวะผู้นำ.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	16
ความสำคัญและความจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	17
องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	18
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
งานวิจัยในประเทศ.....	39
งานวิจัยต่างประเทศ.....	44
3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการศึกษา.....	64
อภิปรายผลการศึกษา.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	77

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน.....	30
2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.....	56
3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 โดยภาพรวม.....	56
4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ.....	57
5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ด้านความสามารถ.....	58
6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ.....	59
7 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ด้านการวางแผน.....	60
8 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ.....	62
9 แสดงค่าความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายชื่อ.....	91

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการศึกษา.....	7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งยิ่งใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามมาเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็น โครงสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป้าหมายที่สำคัญ คือ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน คู่ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสภาพแวดล้อม การเมือง สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอื่นๆ ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบจึงจำเป็น

ที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อจะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้คือ การพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กล่าวถึงปัญหาในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาว่า สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ คือ คนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย แต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและสติปัญญาของเด็ก มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและผลิตภาพแรงงานต่ำ การพัฒนาที่ผ่านมาทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ระดับการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น

ในปี 2553 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัย 15 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็น 8.2 ปี แต่ยังมีปัญหาคุณภาพการศึกษา โดยคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงจากร้อยละ 39.0 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 34.9 ในปี 2553 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 55 ส่วนกลุ่มวัยเด็กมีพัฒนาการด้าน

ความสามารถด้านเชาว์ปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ค่อนข้างต่ำ โดยเด็กอายุ 0-5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย

มีสัดส่วนลดลงร้อยละ 72 เหลือเพียงร้อยละ 67 ดังนั้น การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง โดยการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล การศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศ หากประชากรของประเทศมีคุณภาพจะส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน คนจะมีความรู้หรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544, หน้า 27)

จากที่กล่าวมานี้จึงนับได้ว่าการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงยั่งยืน การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้จึงต้องอาศัยผู้นำที่มีความรู้ความสามารถมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ที่ถือว่าเป็นการปลูกฝังความรู้พื้นฐานที่สำคัญยิ่งให้เกิดกับเยาวชนของชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักที่เป็นหัวใจสำคัญ

ของสถานศึกษา ดังที่มีผู้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการที่ถือว่าเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของสถานศึกษาที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมของประเทศทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียนซึ่งมีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคนหรือเด็ก เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบและเป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน โดยมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการ ที่ใช้กำกับกับจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กำกับกระบวนการดำเนินงาน ในส่วนต่างๆของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียนคือให้ผลิตผลที่มีคุณภาพให้ได้คนดีที่เป็นคนสมบูรณ์งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมโรงเรียนทั้งระบบ (อุทัย บุญประเสริฐ อ้างถึงใน สุภักดาญจน์ ฤทธิ์ละคร, 2548, หน้า 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักว่าการบริหารงานวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหาร (จิราวรรณ จันท์รัมย์, 2553, หน้า 2 – 3)

การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ อ้างถึงใน สุภักก์กาญจน์ ฤทธิละคร, 2548 หน้า 2) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารจะทำให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (สุขเกษม พาพิณีจ. อ้างถึงใน ปาริฉัตร เล็กดวง, 2554, หน้า 5)

ปัจจัยที่จะทำให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (ปัญญา แก้วจรรย์อ้างถึงใน อ้อย สจิมรัมย์, 2554 หน้า 2) การเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารที่จะทำให้กิจกรรมด้านการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ โรงเรียนที่ได้ชื่อว่ามีประสิทธิภาพ หรือ “โรงเรียนคุณภาพ” (Davis & Thomas, 1989, p. 21) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน (Chell, 2001, p. 5) ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Vasile & Rachmeler, 2004, p. 60)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดที่สำคัญยิ่งถึงความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการแล้ว จะทำให้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ ได้ชื่อว่ามีประสิทธิภาพ หรือโรงเรียนคุณภาพ ที่สำคัญที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของความมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจอยากทราบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและที่สำคัญที่สุดคือคุณภาพนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาหรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 5 ด้าน คือ

- 1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ
- 1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ
- 1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ
- 1.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน
- 1.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2555 รวมทั้งสิ้นจำนวน 404 คน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 202 คน และครูผู้สอนจำนวน 202 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2555 ผู้ศึกษา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ เครซีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก แล้วได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 134 คน และเป็นครูผู้สอน จำนวน 134 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 268 คน

3. ตัวแปร (Variables) ที่ศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่งหน้าที่ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหาร 2) ครูผู้สอน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษา มุ่งเป้าประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ

3.2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ

3.2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ

3.2.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน

3.2.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เป็นความสามารถของบุคคลในการใช้
เพื่อเป็นอิทธิพลหรืออำนาจในการสร้างศรัทธาและแรงจูงใจสมาชิกในกลุ่มและองค์การหรือบุคคล
อื่นให้ติดตามหรือปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ ร่วมใจทำงานจนบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
โดยทุกฝ่ายมีความสุขและพึงพอใจในการที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การสร้างอิทธิพลต่อกลุ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ
ตามเป้าหมาย เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมและสนับสนุนต่อกลุ่ม
โดยการใช้วิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่ ทำให้ครู
และนักเรียนมีความผูกพันและรับผิดชอบต่อพันธกิจ เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ร่วมมือปฏิบัติงาน
ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน มุ่งเป้าประกอบ
5 ด้าน ได้แก่

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ หมายถึง บทบาทของผู้บริหาร
สถานศึกษา ที่จะต้องแสดงออกถึงความเป็นผู้นำในทุกด้านเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียน
บรรลุเป้าหมายสูงสุดส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหาร
สถานศึกษา ที่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษามาสู่บุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนา
ผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้กระบวนการนิเทศในการช่วยเหลือพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนในการกำหนดแนวทาง วิธีการปฏิบัติ ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงบทบาทในฐานะผู้นำในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนให้เอื้อต่อการทำงานของครู อาจารย์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียน
มีคุณภาพที่ดีขึ้น

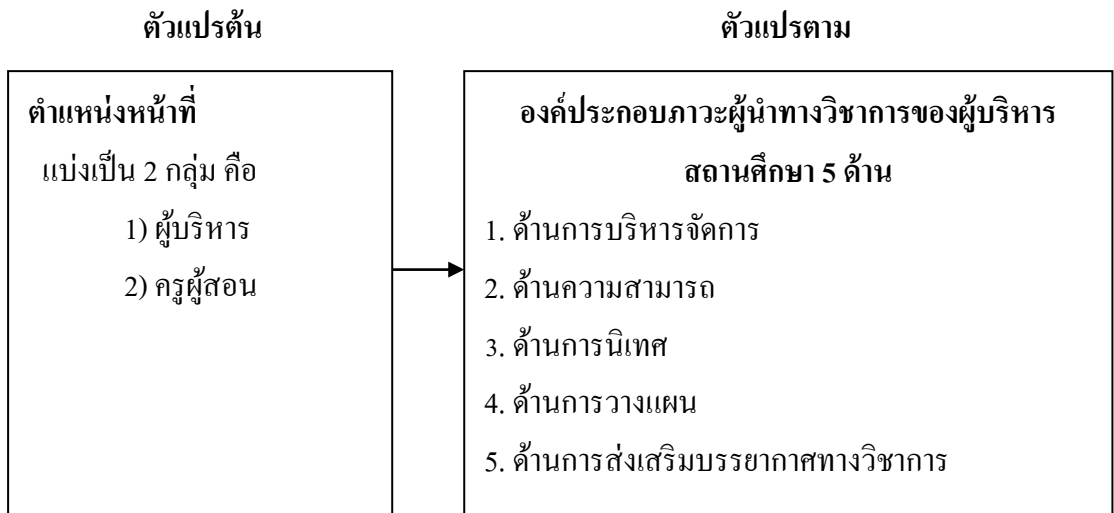
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมสถานศึกษาในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอแกลง และอำเภอบรบือ

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งในกรณีตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนว่าง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

6. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาคาดว่าจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. จะใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ในด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

2. จะใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้วางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีศักยภาพในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดของนักการศึกษา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยนำเสนอสาระสำคัญ เป็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. บริบทของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
 - 2.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 2.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ
3. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 3.2 ความสำคัญและความจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 3.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ
4. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ
5. เครื่องที่ใช้ในการวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บริบทของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1. ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตาม อำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้มีการหลอมรวมสำนักงานที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานเข้าด้วยกัน คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด แบ่งโครงสร้างการบริหารงานสำนักงานออกเป็น 5 กลุ่ม 1 ส่วน คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่ม

นโยบายและแผน กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน

2. ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2558 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 202 โรงเรียนเปิดสอนระดับ อ.1 – ป.6 จำนวน 164 โรงเรียน เปิดสอนระดับ อ.1– ม.3 จำนวน 38 โรงเรียน มีนักเรียน จำนวน 26,951 คน มีห้องเรียน จำนวน 1,861 ห้อง ครู จำนวน 2,047 คน

3. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

จากผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลการดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมายทุกกลยุทธ์ ยกเว้นกลยุทธ์ที่ 4 เป้าหมายความสำเร็จ ครูได้รับการพัฒนาและสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดำเนินการได้ร้อยละ 82.34 ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมสูงกว่าเป้าหมาย ทั้งนี้ เนื่องจาก 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้นำหลักการบริหารยุทธศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสำนักงานอื่น ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ การแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติการดำเนินงานตามกลยุทธ์ และการติดตามและประเมินผลกลยุทธ์ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายที่ชัดเจนในการประเมินผลการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Action plan Report & System : ARS) ทำให้ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนกลยุทธ์เป็นพิเศษ

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างทั่วถึง ในส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าเป้าหมายในเรื่องครูได้รับการพัฒนาและสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ พบว่าครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เข้ารับการพัฒนาเพิ่มสมรรถนะ นั้นผ่านเกณฑ์ไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจาก 1) การขาดแคลนครูที่ตรงตามสาระการเรียนรู้ 2) การขาดแคลนครูผู้สอน ทำให้ครูต้องสอนหลายวิชา 3) ครูที่ได้รับการพัฒนาควรที่จะตระหนักถึงความสำคัญและการนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน

4. อำนาจหน้าที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ และคณะทำงานด้าน
การศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ
เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ
ในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุ
ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

5. ทิศทางการจัดการศึกษาและพัฒนาศึกษา ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นหน่วยงานหลักใน
การขับเคลื่อน ส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพได้
มาตรฐานสากลและพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

พันธกิจ

พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับ
การศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้
มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสู่คุณภาพ
ระดับสากล

ค่านิยมองค์กร

4 คัด 4 ทำ “เราจะมุ่งมั่น ร่วมใจพัฒนา มุ่งหน้าสู่ความเป็นเลิศ เชิดชูบริการ
สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อบรรลุเป้าหมาย เราจะ...”

คิดถึงผู้รับบริการ ทำเพื่อผู้รับบริการเป็นอันดับแรก (CUSTOMER COME
FIRST)

คิดสิ่งที่ดี ทำสิ่งที่ดี (INTEGRITY)

คิดสิ่งใหม่ ทำสิ่งใหม่ (INNOVATION)

คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน (TEAM WORK)

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเสมอภาค
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

กลยุทธ์

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จึงกำหนดกลยุทธ์ ปีงบประมาณ 2555 จำนวน 5 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียน ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

โดยเน้นหลักการสำคัญ ดังนี้

1. มุ่งสนับสนุนการทำงานลงสู่ระดับห้องเรียนและสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยเน้นระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงการนิเทศ ช่วยเหลือ ติดตามความก้าวหน้าของสถานศึกษาเป็นรายโรง และการแก้ไขการทำงานของสถานศึกษาหากไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น ทั้งนี้ภายใต้การดูแลขององค์กรคณะบุคคล และความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. มุ่งพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นฐานการพัฒนา

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตัดสินใจ ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายที่ส่วนกลางกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคผลงาน (Creation) และการมีส่วนร่วมของชุมชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังคมทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มุ่งเน้นการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นำมาซึ่งผลลัพธ์ทางการศึกษา

5. หน่วยงานทุกระดับบูรณาการการจัดการศึกษา และการใช้ทรัพยากรกับหน่วยงานอื่นๆ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว

จุดเน้น

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลักเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5

2. การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง และมีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน

4. นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความรักชาติไทย

5. เพิ่มศักยภาพนักเรียนด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์

และด้านเทคโนโลยี

6. สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เน้นให้ประชากรวัยเรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ลดอัตราการออกกลางคัน ศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและสังคมพหุวัฒนธรรม

9. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและได้รับการรับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอก ตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ชนบท

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

11. นักเรียนมีทักษะชีวิตในการรับมือกับสถานการณ์และภัยพิบัติต่างๆ

ผลผลิต

ผลผลิตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1. ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา
2. ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ
3. เด็กพิการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนา

สมรรถภาพ

4. เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5.

เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

โดยมีหน่วยกำกับ ประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษา คือ กลุ่มงานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 8 กลุ่ม และสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 202 โรงเรียน เป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการศึกษา เพื่อให้ภารกิจดังกล่าวสามารถตอบสนองสภาพปัญหาและรองรับการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจุดเน้น มาตรการ และตัวชี้วัดความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

1. ความหมายของภาวะผู้นำ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของภาวะผู้นำจากนักการศึกษาและผู้มีความเชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมของภาวะผู้นำได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ ดังนี้

เอกราช ดีนาง (อ้างถึงใน นาวา สุขรมย์, 2550 หน้า 11) ภาวะผู้นำเป็นขบวนการสร้างเร้าการพัฒนาและการทำงานกับคนในองค์กร เป็นขบวนการมุ่งคน มุ่งสร้างแรงจูงใจให้กับคน การใช้มนุษยสัมพันธ์หรือการปฏิสัมพันธ์ในองค์กร การสื่อสารระหว่างบุคคล การสร้างบรรยากาศในองค์กร ภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นในปฏิบัติการขององค์กร เพราะฉะนั้น จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในจุดหมาย การตัดสินใจเลือกทางเลือกใหม่ การส่งเสริมสนับสนุนการบริการให้มีคุณภาพมากขึ้น

จุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552 หน้า 26) สรุปว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการนำเพื่อนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันขององค์กร โดยมุ่งอิทธิพล แรงจูงใจ วิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในทุกสถานการณ์

กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ (2553 หน้า 11) สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เป็นความสามารถของบุคคลในการใช้อิทธิพลและกระตุ้นจูงใจสมาชิกในกลุ่มหรือผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจทำงานจนบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554 หน้า 12) ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการใช้อิทธิพล ของผู้นำต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยใช้ กระบวนการติดต่อสื่อสารและความสามารถในการให้ ผู้อื่นยอมรับ ทำตามด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามที่ได้กำหนดไว้

สโตนเนอร์ และฟรีแมน (Stoner & Freeman, 1989, p. 459) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ว่าหมายถึง กระบวนการของการชี้แนะและการใช้อิทธิพล ต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่ม

ร็อบบิ้นส์ (Robbins, 1989, p. 302) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ว่า หมายถึง ความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มเพื่อให้ดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ที่ตั้งไว้

ฮิวส์ (Hughes, 1999, p. 9) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ว่าหมายถึง กระบวนการของการใช้อิทธิพลในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ยุกต์ (Yukl, 2002, p. 2) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ว่าหมายถึง กระบวนการ โดยการอาศัยการใช้อิทธิพลและการใช้อำนาจหน้าที่โดยบุคคลเหนือผู้อื่น เพื่อการ ชี้แนะหรือนำทางเพื่อวางโครงสร้างงานหรือเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและความสัมพันธ์ ต่างๆ

ในกลุ่ม หรือองค์กร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เป็นความสามารถ ของบุคคลในการใช้เพื่อเป็นอิทธิพลหรืออำนาจในการสร้างศรัทธาและแรงจูงใจสมาชิกในกลุ่ม และองค์กรหรือบุคคลอื่นให้ติดตามหรือปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ ร่วมใจทำงานจนบรรลุความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยทุกฝ่ายมีความสุขและพึงพอใจในการที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำ

ได้มีนักวิชาการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาวะผู้นำ กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำ ไว้ดังนี้

วันทนา เมืองจันทร์ (อ้างถึงใน กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ, 2553, หน้า 11) กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ขององค์กรไม่ได้เกิดขึ้นอย่างมหัศจรรย์แต่เกิดจากศักยภาพของผู้นำ ความมีภาวะผู้นำไปสู่การพัฒนาและการสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และต่างยอมรับกันว่าความสำเร็จเหล่านั้นเกิดจากผู้นำในหน่วยงานแทบทั้งสิ้น

บัณฑิต แทนพิทักษ์ (อ้างถึงใน กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ, 2553, หน้า 11) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดของการทำงานในองค์กร จากการเติบโตของตลาดและการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ที่นำไปสู่การเพิ่มการแข่งขัน การเพิ่มความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติงานที่สูงกว่า ผลผลิตมากกว่า ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรเอง คือ การเติบโตขององค์กร การมีผลผลิตที่หลากหลาย การขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศ และการเพิ่มการใช้เทคโนโลยี ทำให้ความซับซ้อนขององค์กรเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาความยากลำบากในการเปลี่ยนแปลงในสภาพการณ์ที่กล่าวนี้ต้องการผู้นำที่เชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้นำมืออาชีพ ด้วยภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะจัดการองค์กรในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงและวิกฤต ภาวะผู้นำเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดของการทำงานภายในองค์กร

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (อ้างถึงใน กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ, 2553, หน้า 11) กล่าวไว้ว่า แม้ว่าภาวะผู้นำจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติงานขององค์กร แต่ปัจจุบันภาวะผู้นำกำลังเป็นสิ่งที่ขาดแคลนมากในเกือบทุกองค์กร ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาก็เช่นกันเป็นสิ่งที่ควรพัฒนา ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำ โดยพยายามพัฒนาสิ่งที่เป็นพื้นฐานของภาวะผู้นำมาตั้งแต่ในวัยเด็ก คือ 1) ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวเอง 2) ความกล้าที่จะลองทำสิ่งใหม่ ๆ และ 3) ความสามารถในการสื่อความเพื่อโน้มน้าวจิตใจคนอื่นให้เชื่อถือและคล้อยตาม โดยยึดหลักการจากความเชื่อที่ว่าศักยภาพภาวะผู้นำไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่สามารถสร้างและพัฒนาได้ในตัวบุคคลทุกคนถ้ามีความตั้งใจจริง ภาวะผู้นำสร้างให้เกิดขึ้นได้ สามารถเรียนรู้ได้ผู้บริหารจะต้องตั้งใจ ผูกพัน ลงทุนด้วยเวลาและพลังในการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้นำ เพื่อเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารทุกระดับจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ของผู้นำอย่างสม่ำเสมอ ทักษะของนักวิชาการตะวันตกและนักวิชาการไทยสมัยใหม่ได้เสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำไว้เป็นแนวทางที่น่าสนใจ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การ

บริหารการปฏิบัติการเรียนรู้จากห้องเรียนและนอกห้องเรียน และการกำหนดมาตรฐานการบริหารตนเองจากการปฏิบัติงานบริหาร

สรุปได้ว่า ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ขององค์กรไม่ได้เกิดขึ้นอย่างมหัศจรรย์แต่เกิดจากศักยภาพของผู้นำ ความมีภาวะผู้นำไปสู่การพัฒนาและการสร้างสรรค์ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างสมบูรณ์ ภาวะผู้นำจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติงานขององค์กรและมีผลกระทบต่อคุณภาพขององค์กรที่สูงขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

1. ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่า นักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของคำว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่แตกต่างกันไป เช่น

ประยูร อาคม (2548 หน้า 13) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ว่าหมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 8 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจูงใจ การสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน การสนับสนุนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน

สุภัทกาญจน์ ฤทธิ์ละคร (2548 หน้า 12) สรุปภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าหมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในด้านงานวิชาการจะต้องเป็นผู้นำ ผู้แนะนำส่งเสริมให้ครูในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน

จุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552 หน้า 28) สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการนำและการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้กระทำหรือจัดกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมทางด้านการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและแสดงบทบาทให้เห็นชัดเจน ในด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการใช้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและงานด้านวิชาการ

จิวารรณ จันท์เยี่ยม (2553 หน้า 19) ได้ให้ความหมายของผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนางานด้านวิชาการ โดยการคิดริเริ่ม นำทางให้เกิดความคิดใหม่ หรือให้การสนับสนุนและส่งเสริมปรับปรุง การปฏิบัติงานของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คอยและไรซ์ (Doyle and Rice, 2002, อ้างถึงใน จิวารรณ จันท์เยี่ยม, 2552, หน้า 22) ได้เสนอพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการไว้ 5 ประการ คือ 1) กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางด้าน ผลการเรียนรู้และความเป็นเลิศทางการเรียน 2) มีบทบาทความรับผิดชอบชัดเจนและมีจุดเน้น 3) มีโครงสร้างองค์การและส่วนประกอบขององค์การที่สนับสนุนบทบาทของผู้นำทางวิชาการ 4) มีเวลาเพียงพอในการคิดวางแผนและนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ 5) จัดสมดุลสำหรับ กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนนวัตกรรม ความเปลี่ยนแปลงและความ เจริญเติบโตและความเป็นเลิศของการเรียนรู้

แมคเนล คาเวนเนจ และซิล โคซ (MacNeill, Cavanagh, and Silcox, 2003, pp. 3-9 อ้างถึงใน จิวารรณ จันท์เยี่ยม, 2552, หน้า 22) ได้เสนอพฤติกรรมความเป็นผู้นำทาง วิชาการไว้ 11 ประการ คือ 1) คำมั่นถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโรงเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) ทำให้ครูและนักเรียน มีความผูกพันและรับผิดชอบต่อพันธกิจ 4) นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ 5) พัฒนาการสอนของครู 6) ให้ครูได้รับการ พัฒนาและมีส่วนร่วมในการบริหาร 7) ใช้ภาวะผู้นำหลายด้าน 8) ให้ความสำคัญแก่การสอน 9) สร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนความรู้ภายในโรงเรียน 10) สร้างความสัมพันธ์และความเป็น ประชาคมเดียวกันในโรงเรียน 11) ทบทวนและปรับปรุงวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาโรงเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การสร้างอิทธิพลต่อกลุ่ม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมและ สนับสนุนต่อกลุ่มโดยการใช้วิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติ ภาระหน้าที่ ทำให้ครูและนักเรียนมีความผูกพันและรับผิดชอบต่อพันธกิจ เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ ร่วมมือปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน

2. ความสำคัญและความจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของภาวะผู้นำทาง วิชาการพบว่า นักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็น ไว้ดังต่อไปนี้

พรนพ พุกกะพันธุ์ (อ้างถึงใน ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ, 2552, หน้า 17)

กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการบริหารงาน เพราะผู้นำเป็นสัญลักษณ์เป็นตัวแทน

ขององค์กร และเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร ฉะนั้นผู้นำย่อมเป็นหลักที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อหน่วยงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิธีปฏิบัติงานและผลงานขององค์กรเป็นอย่างมาก

วันเพ็ญ มีชัย (2554 หน้า 20) สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นพฤติกรรมลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ กำกับติดตามนิเทศ

อ้อย สัจจรมย์ (2555 หน้า 40-41) ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) เพื่อให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา และร่วมมือปฏิบัติงานตามภารกิจ จนบรรลุผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

Cotton and Sarvad (1983) (อ้างถึงใน สิริรानी วสุภัทร, 2551, หน้า 28) กล่าวว่า ในโรงเรียนที่ครูใหญ่แสดงบทบาทการเป็นนักพัฒนาการเรียนการสอนที่เข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะสูงตามไปด้วย

Hall (1986) (อ้างถึงใน สิริรानी วสุภัทร, 2551, หน้า 28) กล่าวว่า โรงเรียนที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงจะมีประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนที่ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ

Brookover (1982 cited in Davis and Thomus, 1989) (อ้างถึงใน สิริรानी วสุภัทร, 2551, หน้า 28) กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีผลสำเร็จสูงกับสถานศึกษาที่มีผลสำเร็จต่ำยืนยันชัดเจนถึง “ภาวะผู้นำด้านการสอน” ของผู้บริหารว่า เป็นปัจจัยอิทธิพลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อความคาดหวัง มีอิทธิพลต่อการสังเกตการสอน และการนิเทศ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลากร และสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษา

Buzzi (1991) (อ้างถึงใน สิริรानी วสุภัทร, 2551, หน้า 28) พบว่า องค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียน และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญและความจำเป็น คือ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อจะทำให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธาและร่วมมือปฏิบัติงานตามภารกิจจนบรรลุผลเป้าหมาย

ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อคุณภาพ การสอนของครู และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกให้ครูได้รับรู้อย่างชัดเจน นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน

3. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้กำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

สพช. (2543 ก, หน้า 3-20) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านภูมิหลังและประสบการณ์ที่ดี ประกอบด้วย ภูมิหลังและประสบการณ์ด้าน การศึกษา ด้านความรู้และประสบการณ์ ด้านศีลธรรม ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ด้าน ความสามารถในการปฏิบัติงาน

2. ด้านบุคลิกภาพที่ดี หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของบุคคลที่เป็นลักษณะเฉพาะ ของบุคคลนั้นๆ และเป็นพฤติกรรมกระทำที่แสดงออกของบุคคล องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ที่ดีประกอบด้วย บุคลิกภาพด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ คุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นเครื่องเกื้อหนุนต่อภาวะ ผู้นำได้แก่ ความรับผิดชอบ ความอดทน อดกลั้น ความมุ่งมั่น ความเพียร ความเสียสละ ความเที่ยง ธรรม และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

4. ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกิจ ของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา อุดมการณ์ หลักการในการจัดการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ การบริหารโรงเรียน หลักสูตร การพัฒนาระบบนิเทศภายใน โรงเรียน การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

5. ด้านทักษะ หมายถึง ทักษะที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำบุคลากรใน โรงเรียนให้ปฏิบัติงานตามภารกิจไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย ทักษะในการจัดการตนเอง(Self-management skill) และทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ (Interpersonalskills)

6. ด้านความสามารถ (Abilities) ประกอบด้วย ความสามารถในการรวมน้ำใจ บุคลากรในโรงเรียน ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงาน ความสามารถในการนำ ความคิดวิธีการ นวัตกรรมใหม่ๆ มาสู่โรงเรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง ที่พึงประสงค์และความสามารถในการนำโรงเรียนให้ทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ถวิล มาตรฐาน (2544, 126) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ด้าน ได้แก่ 1) การกระตุ้นให้ครูตระหนักและเห็นด้วยในการพัฒนาโรงเรียนและคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น 2) การมีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการ 3) การสร้างสิ่งจูงใจให้ครูและใช้ระบบการให้รางวัลที่สนับสนุนงานวิชาการ 4) การติดตามดูแลความก้าวหน้าด้านวิชาการ 5) การใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอย่างสร้างสรรค์ 6) การสร้างสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ 7) การติดตามดูแลการปฏิบัติการสอนของครู และ 8) การสังเกตการณ์สอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ

วิษณุ จุลวรรณ (2547 หน้า 94-95) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดสระบุรี สรุปจากการวิเคราะห์ ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้องค์ประกอบที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ 8 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำในการบริหารจัดการเพื่อผลสำเร็จของงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาใน โรงเรียนทุกด้าน อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทการเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีความเจริญอย่างรวดเร็ว
3. ด้านความสามารถ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ที่จะสามารถนำการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ มาสู่สถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการยอมรับและความร่วมมืออย่างมั่นใจของผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ด้านบุคลิกภาพ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างคุณสมบัติของผู้นำทางวิชาการให้มีความเชื่อมั่นตนเองที่จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดศรัทธายอมรับและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนประสบผลสำเร็จและส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายของสถานศึกษา
5. ด้านการนิเทศ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำในการเป็นผู้นิเทศ

และให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือแก่ครู อาจารย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก อันเป็นปัจจัยอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ด้านการวางแผน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อที่จะช่วยทำให้มองเห็นภาพของโรงเรียนว่าขณะนี้เราอยู่ ณ จุดใดและต้องการจะพัฒนาไปในทิศทางใด เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ด้านการอำนวยความสะดวก เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการจะต้องแสดงบทบาทในด้านการอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนทุกๆ ด้าน ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวก และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

8. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เฮค, ลาร์เซน และมาร์คูลิดส์ (Heck, Larsen and Marcoulides, 1990, **Instructional Leadership School Achievement : Validation ; ofa Causal Model.**) ได้กำหนดองค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การปกครองโรงเรียน 2) การจัดบรรยากาศโรงเรียน และ 3) การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

ลาสเว (Lashway. 2002 อ้างถึงใน Weber. 1989. **Leading the Instructional Program in School Leadership : Handbook for Excellence.**) ได้จำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน 2) การส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การสังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู 4) การจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน และ 5) การประเมินผลโปรแกรมการสอน

ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985, pp. 217-247) ได้กำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ด้านใหญ่ๆ ได้แก่

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดภารกิจ

ของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และการสร้างความเข้าใจในการกิจดังกล่าว ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน จะต้องมีชัดเจนที่ทีมงานมีส่วนในการกำหนด แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้ง่ายต่อการนำไปสอน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน เป็นการสื่อสารที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน

2. การจัดการด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอนจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน 2) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และ 3) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน 2) การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด 3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู 4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และ 6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

เชล (Chell, 2001 : Online อ้างอิงจาก Kroeze, 1989. **The Principal as Instructional Leader.**) ค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีคุณภาพ มี 4 ด้าน ดังนี้

1. การให้ความสำคัญกับเป้าหมายโดยการตั้งเป้าหมายทางวิชาการ ตั้งความหวังเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนไว้สูง

2. การจัดการองค์การและการประสานงาน มีการทำงานเพื่อควมมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพ

3. ความสามารถและความสุขุมรอบคอบในการตัดสินใจ มีแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและไว้ใจได้ สร้างทางเลือกที่หลากหลาย ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน

4. ความมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้นำทางวิชาการที่มีคุณภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงานผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน

เชล (Chell, 2001 : Online อ้างอิงจาก Rutherford, 1987, **Removing Administrative Impediments to Instructional Improvement Efforts.**) พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีคุณภาพมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์ ทำงานไปสู่เป้าหมาย เน้นความก้าวหน้าที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประสานงานหลักสูตร การเรียนการสอน

และการประเมินผลเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติทำงานเป็นทีม ให้ความสำคัญกับเป้าหมายของโรงเรียนอย่างเต็มที่ 2) สร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ 3) มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปในโรงเรียน มีความรู้ดีเกี่ยวกับวิธีการที่ครูและนักเรียนปฏิบัติ และ 4) ปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ มีความยืดหยุ่นต่อความแตกต่างของรูปแบบและกลยุทธ์ในการสอนของครูแต่ละคนเข้าแทรกแซงก้าวท้าวเท่าที่จำเป็น

แบมเบอร์ก และแอนดริวส์ (Bamburg and Andrews, 1990, Online)

ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ

1) วิสัยทัศน์ ต้องเป็นวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) การสื่อสารวิสัยทัศน์ เป็นการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ให้กับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อการสนับสนุนวิสัยทัศน์ดังกล่าว 3) การเตรียมการ เป็นการเตรียมการและเตรียมสิ่งต่างๆ ที่จำเป็น เช่น วัสดุ อุปกรณ์ข้อมูลข่าวสาร สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อนำวิสัยทัศน์ดังกล่าว และ 4) การจัดการ เป็นการจัดการเพื่อให้วิสัยทัศน์บังเกิดผลเป็นจริง

แมคอีวาน (McEwan, 1998, p. 13) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การสถาปนาเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน 2) การจัดการทีมงาน (Staff) 3) การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 5) การตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน 6) การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ และ 7) การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงานและผู้ปกครอง

กลิคแมน (Glickman, 1990, **Supervision of Instruction : A**

Development Approach.) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบที่มีรากฐานมาจากกานิตเทศการสอน ซึ่งเป็นบทบาทโดยตรงของผู้บริหาร โรงเรียนในการปรับปรุงการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ๆ คือ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะที่จำเป็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน (Knowledge base) เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1) โรงเรียนที่มีประสิทธิผล เป็นความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่สนับสนุนโดยการวิจัย ซึ่งงานวิจัยชิ้นสำคัญๆ ทุกงานต่างบันทึกลักษณะพิเศษของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลว่า คณะครูต่างมีความเห็นพ้องในจุดประสงค์เดียวกัน และมีความเชื่อมั่นในความสำเร็จ การที่ลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูในโรงเรียนรับรู้ว่าคุณเองเป็น

ส่วนหนึ่งของงานที่ยิ่งใหญ่และทำงานเพื่อการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วยการมีพันธกิจที่ชัดเจน และเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการมีผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง ตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับครูและนักเรียนไว้สูง มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่เสมอ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และให้ความสำคัญกับการบรรลุทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน

2) การสอนที่มีประสิทธิผล การสอนที่มีประสิทธิผลที่สนับสนุน โดยการวิจัยเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผลจะบอกให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบถึงวิธีการที่ทำให้การสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ถึงแม้ว่างานวิจัยดังกล่าวจะไม่ได้บอกถึงวิธีการที่ดีที่สุดเนื่องจากขึ้นอยู่กับเป้าหมายของโรงเรียนแต่ละแห่ง ที่จะต้องเลือกวิธีที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนของตนเอง เช่น ถ้าโรงเรียนตั้งเป้าหมายให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ที่สูง ผู้นำทางวิชาการก็จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยทางการสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับเป้าหมายดังกล่าว ดังนั้น งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผลจึงเป็นหนทางที่เหมาะสมชัดเจน เป็นรูปแบบโดยตรงของการสอนและเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผลสำหรับการนำมาใช้ในชั้นเรียน ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

3) ปรัชญาและความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา หมายถึง ปรัชญาและความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ที่เกิดจากการนำองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และการสอนที่มีประสิทธิผลบรรจุลงในปรัชญาและความเชื่อในการจัดการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) ปรัชญาประสบการณ์นิยม (Experimentalism) และปรัชญาอัตนิยมหรืออัตถิภาวนิยม (Existentialism) ปรัชญาและความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา จะมีความสัมพันธ์กับวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียน ใช้ในการนิเทศการสอนของครู คือจะควบคุมความเชื่อของผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ในการนิเทศ

4) พัฒนาการทางการบริหาร หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ พัฒนาการทางการบริหารโรงเรียนในด้าน พฤติกรรม การบริหาร นโยบาย การปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน การจัดให้มีความสมดุลระหว่างการจัดการและทักษะทางวิชาการ การพัฒนาและการดำเนินงานตามแผน ความรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับนักวิจัยส่วนใหญ่ที่ยอมรับว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้มีบทบาทในการริเริ่มกิจกรรมต่างๆ และเป็นผู้ช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งระดับของบทบาทเหล่านี้เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของโรงเรียน บทบาท

ทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ พฤติกรรมของผู้บริหาร การบริหารงาน นโยบาย การปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน การจัดให้มีความสมดุลระหว่างการจัดการและทักษะทางวิชาการ การพัฒนาและการดำเนินงานตามแผน

5) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากในขณะที่บุคคลทั่วไปไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงแต่ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องมุ่งมั่นในการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนความเชื่อและความเข้าใจในการที่จะเปลี่ยนแปลงได้นั้นผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ความพอใจ ความยุ่งเหยิง ความสับสน และการริเริ่มความพอใจ (Contentment) คือความรู้สึกก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลง ความยุ่งเหยิง (Confusion) คือ ความรู้สึกขณะที่เริ่มมีคำถามเข้ามา ความสับสน (Chaos) คือ ความรู้สึกเมื่อมีคำตอบเข้ามาการริเริ่มใหม่ (Self-renewal) คือ ความรู้สึกเมื่อได้รับคำตอบเรียบร้อยแล้ว ถึงแม้ว่าขั้นตอนทั้งสี่ของสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงสามารถควบคุมได้โดยผู้บริหาร โรงเรียน แต่สำหรับในการปฏิบัติงานร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนจึงต้องอาศัยวิธีการและขั้นตอนในการกำหนดทิศทางที่เหมาะสมต่อสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงคือ การสร้างความสัมพันธ์ (Building a relationship) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบของการเปลี่ยนแปลงกับลูกค้าหรือผู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์ปัญหา (Diagnosing the problem) การเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่ตรงประเด็น (Acquiring relevant resources) การเลือกทางแก้ปัญหา (Choosing the solution) การยอมรับ (Gaining acceptance) การรักษามาตรฐานและการริเริ่มใหม่ (Stabilizing the innovation and generation self - renewal)

6) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนในการที่จะพัฒนาหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร (Format) ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลของการพัฒนา (Sources of development) ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างการพัฒนาหลักสูตรระดับ โรงเรียน และการพัฒนาในระดับจังหวัด ความรู้เกี่ยวกับระดับของการพัฒนาหลักสูตร (Levels of involvement)

2. ด้านภาระหน้าที่ (Tasks) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน ที่สัมพันธ์กับความรู้ดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ

1) การนิเทศและการประเมินผลการสอน หมายถึง การนิเทศในห้องเรียนเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งหนทางที่สามารถช่วยเหลือครูปรับปรุงการสอนได้ดี คือ รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก โดยผู้บริหาร โรงเรียนควรนิเทศ

แบบคลินิก อย่างน้อยที่สุดปีละ 2 ครั้ง ขั้นตอนการนิเทศแบบคลินิกประกอบด้วย ชั้นประชุมครู ก่อนการสังเกตสังเกตการณ์สอนชั้น การสังเกตในห้องเรียน ชั้นการอธิบายผลการสังเกต ชั้นการประชุมนิเทศและชั้นวิจารณ์การสอนซึ่งการนิเทศและการประเมินผลการสอน เป็นภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติได้โดยผู้บริหาร โรงเรียนที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่จริงใจกับครู และปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าไว้วางใจ

2) การพัฒนาทีมงาน การพัฒนาทีมงานเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนในการปรับปรุงการสอนของครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีความหมาย เนื่องจากการศึกษาเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา จึงต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนจึงมีหน้าที่หาแนวทางในการจัดการศึกษาไปพร้อมกับการได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องของครูด้วย ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถทำได้ โดยการจัดบริการการศึกษาในโรงเรียนการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมพบปะกับทีมงาน การเยี่ยม โรงเรียน จัดกิจกรรมการอ่านเกี่ยวกับวิชาชีพ เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทีมงาน ที่มีประสิทธิผล ควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ เป็นกิจกรรมที่มีความชัดเจน ต่อเนื่อง ตรงประเด็นและส่งผลต่อการสอนเป็นกิจกรรมเพื่อการติดตามช่วยเหลือครู เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการสังเกตระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน(Peer observation) ผู้บริหาร โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย ควรมีการประชุมและวิเคราะห์เกี่ยวกับทักษะที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับประสบการณ์ในชั้นเรียนและการปรับปรุงทักษะต่างๆ ที่ประสบผลสำเร็จ เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมครูในการเป็นผู้นำ และเป็นกิจกรรมซึ่งครูมีส่วนร่วมในการวางแผน

3) การพัฒนาหลักสูตร จากสภาพของการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บทบาทของผู้นำทางวิชาการกลายเป็นบทบาทที่สำคัญมากขึ้น เนื่องจากประสิทธิผลของการศึกษาเป็นประเด็นที่ซับซ้อน ผู้นำทางวิชาการจึงต้องเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ดังนั้นผู้นำทางวิชาการจึงต้องมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตร โดยการทำงานร่วมกับครู เพื่อจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

4) การพัฒนากลุ่ม การพัฒนากลุ่มเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนที่สำคัญในการนำไปสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการ การเรียนรู้ทักษะของการทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องนำความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลของกลุ่ม รูปแบบของผู้นำกลุ่ม ความผิดปกติของการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม และการแก้ปัญหาคความขัดแย้งไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

หรือการวิจัยเหล่านั้นไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน มีภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อให้สามารถวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุง การเรียนการสอนของตนเองได้

6) การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีผลต่อขวัญ กำลังใจที่ดีของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงขึ้น การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือ ทั้งจากผู้บริหารและทีมงานใน โรงเรียน เพื่อแยกแยะระหว่าง ปัจจัยที่สร้างสรรค์ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้กับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบรรยากาศที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจึงต้องหากกลยุทธ์เพื่อใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยที่ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และพินิจปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางบรรยากาศในการเรียนรู้ โดย อาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูใน โรงเรียน

7) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นหัวใจของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นความสัมพันธ์ที่มี ประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้บริหาร โรงเรียนสามารถมีบทบาทในการนำชุมชน เป็น ผู้สนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ใน โรงเรียนได้หลายทาง เช่น เป็นอาสาสมัครช่วยงานใน โรงเรียน เป็นวิทยากรในชั้นเรียน เป็นที่ปรึกษาในโรงเรียน เป็นต้น การที่ผู้ปกครองสนใจการศึกษาของ นักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้บริหาร โรงเรียนสามารถ เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการเปิดโรงเรียนสู่ชุมชนให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนในการตัดสินใจกระทำการของโรงเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ตลอดจนให้ คำแนะนำบทบาทของผู้นำโรงเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยการใช้ออกสารการเยี่ยม บ้าน การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

3. ด้านทักษะที่จำเป็น (Skill needed) ในการนำความรู้ไปสู่

การพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติงานที่มีสมรรถภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนจำเป็นต้องมีทักษะภาวะผู้นำ และทักษะทางเทคนิค ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership skills) ประกอบด้วยทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านบุคคล ทักษะการนิเทศ และทักษะการแนะแนวทางการตัดสินใจของกลุ่ม ส่วนทักษะ ทางเทคนิค (Technical skills) ประกอบด้วย ทักษะการตั้งเป้าหมาย ทักษะการประเมินผล และการวางแผน ทักษะการสังเกตและทักษะการวิจัยและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ทักษะการติดต่อสื่อสาร เป็นทักษะของผู้นำทาง

วิชาการที่มีความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาประมาณ 70 – 80 % ของเวลาทำงานในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เวลาดังกล่าวใช้ไปกับการฟัง การพูด การเขียนและการอ่าน ซึ่งตามปกติในการฟังผู้ฟังมักจะไม่ใช่สิ่งที่ผู้พูดพูดทั้งหมดแต่จะรับรู้ได้ประมาณ 1 ใน 4 ส่วน ดังนั้นการฟังที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นการฟังอย่างเอาใจใส่ต่อสิ่งที่ผู้พูดพูด ฟังอย่างมีจุดประสงค์ โดยการแลกเปลี่ยนข้อความและฟังโดยใช้ความจำช่วยระลึกถึงสิ่งที่ได้ฟัง ดังนั้น การติดต่อสื่อสารจึงเป็นการติดต่อแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันซึ่งผลลัพธ์ก็คือความเข้าใจ ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันซึ่งผลลัพธ์ก็คือความเข้าใจ ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการแลกเปลี่ยนทางความคิดซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องเห็นพ้องร่วมกันในการแลกเปลี่ยนความคิด

2) ทักษะด้านบุคคล เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับ

ผู้นำทางวิชาการและเป็นทักษะที่ชี้ขาดความสำเร็จของตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นตำแหน่งที่จะต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับ เช่น บุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ทีมงานนักเรียน เป็นต้น และตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ประการที่จำเป็น ได้แก่ 1) ความเชื่อถือหรือความไว้วางใจ (Trust) 2) การจูงใจ 3) การกระจายอำนาจ (Empowerment) และ 4) ความเป็นเพื่อนในอาชีพ (Collegiality) เป็นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิด การเป็นผู้ช่วยในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อนักเรียน

3) ทักษะการนิเทศ หมายถึง ความสามารถ

ของผู้บริหารโรงเรียนในการเลือกใช้วิธีการนิเทศในแต่ละสถานการณ์ ได้อย่างเหมาะสมที่สุด ซึ่งในการทำงานร่วมกับครู แต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดวิธีการที่เหมาะสมที่สุด วิธีการดังกล่าวมีตั้งแต่การนิเทศทางอ้อม การนิเทศแบบร่วมมือไปจนถึงการนิเทศแบบเป็นทางการ

4) ทักษะการตัดสินใจร่วมกัน เป็นทักษะพื้นฐานที่ใช้

อธิบายว่าทำอย่างไรจึงจะเกิดการตัดสินใจร่วมกันขึ้นได้ ในการตัดสินใจร่วมกันนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้วิธีการเพื่อที่จะให้แนวคิด นโยบายเป้าหมายในการทำงานเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่ม ซึ่งผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มตัดสินใจวิธีดำเนินงานร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน

จะนำไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกัน การตัดสินใจประกอบด้วย การตัดสินใจข้างเดียว และการตัดสินใจที่มีการปรึกษาหารือ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องเลือกใช้แนวทางในการตัดสินใจให้เหมาะสม

5) ทักษะการกำหนดเป้าหมาย หรือทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นสมรรถภาพในการสร้างมโนคติ และการถ่ายทอดความต้องการให้เกิดมโนคตินั้นอย่างเหมาะสม โดยการชักจูงให้บุคคลอื่นพิจารณาเป้าหมายและร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น จนทำให้วิสัยทัศน์หรือเป้าหมายนั้นถูกกำหนด และควบคุมจนกลายเป็นการตั้งมั่น การพิจารณาการกำหนดวิสัยทัศน์ สามารถพิจารณาได้ตามขบวนการต่อไปนี้ คือการกำหนดมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค การกำหนดกลยุทธ์สำหรับเอาชนะอุปสรรค และการวิเคราะห์และการทำงานเพื่อให้เป้าหมายหรือวิสัยทัศน์เป็นผลสำเร็จ

6) ทักษะการประเมินผลและการวางแผน เป็นทักษะที่ใช้ในการประเมินและวางแผนการประเมินเพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่การใช้เวลาสำหรับการวางแผน การประเมินสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงในองค์การ โครงสร้างขององค์การ จุดอ่อน กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ เป็นต้น ในการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ไปสู่ความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับโรงเรียนนั้นสามารถเข้าถึงได้มากมายหลายทาง เช่น สอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง อ่านจากบันทึกของโรงเรียน การสำรวจแบบ Open-end และการใช้เทคนิคเดลฟาย เป็นต้น นอกจากนี้ในการประเมินผลจำเป็นต้องมีการวางแผนการประเมินเพื่อที่การประเมินเป็นไปได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์ ผู้บริหารโรงเรียน สามารถเลือกใช้เทคนิคในการประเมินผลและการวางแผนได้หลายวิธี เช่น แผนภูมิของแกนต์ (Gant charts) โปรแกรมการประเมินผล (PERT) เทคนิค PPBS การบริหารโรงเรียนโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO) เป็นต้น

7) ทักษะการสังเกต เนื่องจากครูเป็นผู้มีส่วนร่วมที่มีสมรรถภาพในองค์การ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถอำนวยความสะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเป็นผู้จัดเตรียมให้ผลสะท้อนกลับต่อครู โดยใช้วิธีการสังเกตให้เป็นประโยชน์ การสังเกตเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียน ทำการสังเกตการณ์เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีวิธีการสังเกตหลายวิธีขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การสังเกตเพื่อแนะนำการสอน การสังเกตเพื่อช่วยให้ครูได้ทราบผลสะท้อนกลับของการสอนเพื่อปรับปรุงงาน เป็นต้น

8) ทักษะการวิจัยและการประเมินผล ในการวิจัยและการประเมินผลที่ดีควรมีความชัดเจนผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่จะต้องวิเคราะห์ความสำคัญ

ของโปรแกรมการสอนและกำหนดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นสำหรับการทำให้โปรแกรมการสอนเป็นผลสำเร็จ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงโปรแกรมการสอนจะต้องทำบนพื้นฐานของข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและผลลัพธ์ที่ได้รับหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการสอน ซึ่งต้องมาจากข้อมูลที่กว้างขวาง ครอบคลุม และเชื่อถือได้

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวมา สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการได้ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ชื่อนักวิชาการ/ หน่วยงาน	รายการองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา							
	1. ด้านการวางแผน	2. ด้านการบริหารจัดการ	3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ	5. ด้านความสามารถ	6. ด้านการนิเทศ	7. ด้านการปกครองโรงเรียน	8. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์
สปช.					✓	✓		
ถวิล	✓			✓		✓		
วิษณุ	✓	✓		✓	✓	✓		
เฮก			✓	✓			✓	
เวบเบอร์	✓	✓		✓				
ฮาลลิงเจอร์	✓		✓	✓		✓		
ครุฑ	✓	✓			✓			✓
รูทเธอร์ฟอร์ด	✓			✓	✓	✓		
แบมเบอร์ก	✓	✓						
แมคอีแวน	✓	✓		✓				
กลีคแมน	✓	✓		✓	✓	✓		
สรุป	9	6	2	8	5	6	1	1

จากตาราง 1 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ประกอบไปด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน และ 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากการสังเคราะห์ของผู้ศึกษา ประกอบไปด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่

(1) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ด้านการบริหารจัดการ ไว้ดังนี้

วิษณุ จตุวรรณ (2547 : 99-100) กล่าวว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดว่าระบบการบริหารงานใน โรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการคือ กลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างสูงสุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจสั่งการในทุกด้าน การบริหารจัดการจึงถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียน

ลาสเว (Lashway, 2002 อ้างถึงใน Weber, 1989, **Leading the Instructional Program in School Leadership : Handbook for Excellence.**) กล่าวว่า งานของโรงเรียนนั้นมีลักษณะหลากหลาย ทั้งเป็นกลุ่มก้อนและแยกเป็นชิ้นน้อย มีงานมากมายที่ต้องปฏิบัติสภาพการณ์ดังกล่าวผู้บริหาร โรงเรียน จะต้องเป็นผู้แสดงออกถึงภาวะผู้นำในทุกด้านจึงถือได้ว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการในองค์กร

ครูซ (Kroeze, 1989, **The Principal as Instructional Leader.**) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในยุคปัจจุบันที่อยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทการเป็นผู้นำการบริหารจัดการในโรงเรียน

จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการเป็นบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะต้องแสดงออกถึงความเป็นผู้นำในทุกด้านเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายสูงสุดส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ดังนั้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาท

ฐานะผู้นำในการบริหารจัดการเพื่อผลสำเร็จของงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนทุกด้าน
อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และการสั่งการ

(2) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหาร โรงเรียน ด้านความสามารถ ไว้ดังนี้

สพช. (2543 ก : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน
ในฐานะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ร่วมงานและต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม
รวมทั้งมีผลสะท้อนต่อผลและวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียนแต่ละแห่ง แต่การที่จะให้ได้ผลสำเร็จ
ตามเป้าหมายผู้บริหาร โรงเรียนจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความรู้ความสามารถ

วิษณุ จุลวรรณ (2547 : 100 - 101) กล่าวว่าผู้บริหาร โรงเรียนและ
ครูผู้สอนมีความคิดว่าผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญ
อย่างยิ่งและมีบทบาทสูงสุดในการบริหารจัดการใน โรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
มีความคิดเฉียบแหลมสามารถนำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษามาสู่บุคลากรในโรงเรียน
เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ

กลิคแมน (Glickman, 1990, **Supervision of Instruction :**

A Development Approach.) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในปัจจุบันที่มีต่อการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความรู้ คืออำนาจ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนยุคใหม่จะต้องเป็นผู้ที่
มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียน

จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ
ของผู้บริหาร โรงเรียนสามารถนำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษามาสู่บุคลากรในโรงเรียน
เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ดังนั้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้าน
ความสามารถจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งในยุคปัจจุบันการมี
ผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดของ โรงเรียนที่จะสามารถนำการเปลี่ยนแปลง
ใหม่ๆ มาสู่โรงเรียน อันจะส่งผลต่อการยอมรับและความร่วมมืออย่างมั่นใจของผู้ร่วมงานในการ
ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่
การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และการสั่งการ

(3) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหาร โรงเรียน ด้านการนิเทศ ไว้ดังนี้

วิษณุ จุลวรรณ (2547, หน้า 102) ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดว่า ปัจจุบันนี้การศึกษา มีความเจริญก้าวหน้า และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุกๆ ด้านบุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องเป็นผู้เฝ้าหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การนิเทศจึงเป็น กระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้มี อำนาจสูงสุดในโรงเรียนจึงต้องแสดงบทบาทในการนิเทศช่วยเหลือและพัฒนาบุคลากรดังกล่าว

เฟลมมิ่งและเฟลมมิ่ง (Fleming and Fleming, 2001, Online.)

ได้เสนอว่าผู้นำทางวิชาการที่มุ่งมั่นและหวังผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียน 1 ใน 7 สถานการณ์ คือ การนิเทศและพัฒนาครูอาจารย์

เชล (Chell, 2001 : Online) ได้กล่าวถึงงานของการเป็นผู้นำ ทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานอย่างหลากหลายซึ่งรวมถึงการนิเทศและการประเมินผล การสอนด้วย ซึ่งการนิเทศจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน แต่ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการที่แตกต่างกัน ออกไปของผู้ปฏิบัติ

จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ ของผู้บริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้การนิเทศในการช่วยเหลือ พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ จึง เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้อง แสดงบทบาทฐานะผู้นำในการเป็นผู้นิเทศและให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือแก่ครู อาจารย์ ในการ ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก อันเป็นปัจจัยอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ เป็นผู้นิเทศ เป็นผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และเป็นผู้พัฒนาบุคลากร

(4) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการวางแผน ไว้ดังนี้

วิษณุ จุลวรรณ (2547, หน้า, 102) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนมีความคิดว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งสำหรับการบริหารจัดการ ของโรงเรียน ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ของหน่วยงาน และในการทำงานทุกชนิดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนและมีการ
คาดคะเนผลได้ผลเสียไว้อย่างรอบคอบ การวางแผนที่ดีความมุ่งเน้นผลที่เกิดกับตัวนักเรียนเป็น
สำคัญ

ผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการจึงต้องแสดงบทบาทผู้นำในด้านการวางแผน

เฟลมมิ่งและเฟลมมิ่ง (Fleming and Fleming, 2001, Online)

ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการจะต้องมีการออกแบบ
การวางแผนและกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน

จันทราณี สงวนนาม. 2533. อ้างอิงจาก (Trusty. 1986.

Administrator/Supervisor Career Leader Orientation Manual.) ที่ได้เสนอว่าผู้บริหาร โรงเรียน
ในฐานะผู้นำทางวิชาการต้องมีการวางแผนร่วมกันคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ทางวิชาการ
เพื่อให้บรรลุตามความต้องการของนักเรียน

จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน
เป็นกระบวนการการบริหารจัดการของโรงเรียนที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะแสดงบทบาทร่วมกับ
กับบุคลากรในโรงเรียนในการกำหนดแนวทางวิธีการปฏิบัติไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ดังนั้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้
มองเห็นภาพของโรงเรียนว่า ขณะนี้เราอยู่ ณ จุดใดและต้องการจะพัฒนาไปในทิศทางใดเพื่อ
เป็นการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน
และนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติงาน การวางแผน
และการคาดคะเน

(5) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหาร โรงเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ไว้ดังนี้

ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985, Online)

ได้กล่าวว่าผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศ
ทางวิชาการของโรงเรียนที่เกี่ยวกับบรรทัดฐานและเจตคติของบุคลากรในโรงเรียนทั้งทางด้านตัวครู
นักเรียน และการเรียนการสอนรวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียนในด้านต่างๆ คือ
การควบคุมการใช้เวลาในการสอน การรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนในด้านต่างๆ การจัดให้มี
สิ่งที่จะใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้าน
วิชาการ และการจัดให้มีสิ่งที่จะเสริมสภาพการเรียนรู้

เชล (Chell, 2001, Online ; อ้างอิงจาก Glickman, 1990, **Supervision of Instruction : A Development Approach.**) กล่าวถึงผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการว่าควรเป็นผู้นำที่ต้องแสดงบทบาทกระตุ้นและพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

วิญญู จุลวรรณ (2547, หน้า 103 - 104) กล่าวว่าผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนมีความคิดว่า ผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้ที่อำนาจสูงสุดในโรงเรียน

ควรจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ

ในโรงเรียนเพื่อให้เกิดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการทำงานของครู อาจารย์ ในการส่งเสริมและพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนที่เอื้อต่อการทำงานของครู อาจารย์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น ดังนั้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ มีนักวิชาการที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

กิตติมา ปรีดิลาภ (อ้างถึงใน สุภัททาภรณ์ ฤทธิ์ละคร, 2548, หน้า 18) กล่าวว่า บทบาทของการเป็นผู้นำของผู้บริหาร ได้ถูกพัฒนามาระหว่างหลายปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในสมัยนั้นเราจะพูดถึงบทบาทของผู้บริหารในเรื่องเดิมๆ เช่น เรื่องของบุคลากร เรื่องของนักเรียน เรื่องของโรงเรียนกับชุมชน การพัฒนาหลักสูตรและการสอนการเงินและการจัดการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และความสัมพันธ์ระหว่างงานต่างๆ โดยโยงสู่บทบาท และหน้าที่ในการบริหารจัดการรูปแบบต่างๆ

เช่น การวางแผนการจัดองค์การการนำ และการควบคุมแต่ปัจจุบันนี้ผู้บริหารการศึกษาจะต้องเพิ่ม

การฝึกฝนในเรื่องของการเป็นผู้นำทางการสอน (Instructional Leadership) ด้วย เมื่อเร็ว ๆ นี้ มีผลจากการวิจัยจากการศึกษาครูใหญ่ของโรงเรียนในรัฐอิลลินอยมากกว่า 500 คน พบว่า ผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จในสมัยนี้ควรเป็นผู้นำทางการสอนด้วย โดยมีความเข้าใจและสามารถกระทำเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ 1) ประเมินผลการทำงานของครู 2) ตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับนักเรียนและครู 3) เป็นรูปแบบของความมีมาตรฐานวิชาชีพที่สูง 4) จัดให้มีและดำเนินการเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน 5) คงความสัมพันธ์ภายในเชิงบวกกับบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน 6) จัดสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยและคงความมีระเบียบ 7) พัฒนาแผนการพัฒนาโรงเรียน 8) จัดให้มีระบบการสื่อสารภายในที่ดี 9) เข้มงวดต่อการคัดเลือกผู้จะมาดำรงตำแหน่งครู

ชัยชาญ น้อยนันทน์ และคณะ (2551 หน้า 27) สรุปไว้ว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจให้ความสำคัญงานวิชาการ การพัฒนาผู้เรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีปรัชญาและหลักสูตรต่างๆ ที่ใช้ในโรงเรียน มีความเข้าใจวิธีการสอนแบบต่างๆ สนับสนุนให้ครูใช้สื่อและนวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการทำงานเป็นหมู่คณะของครู บรรยากาศการเรียนรู้อันดีของผู้เรียนตลอดจนการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

สิริรัตน์ วสุภัทร (2551 หน้า 19) สรุปไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ครอบคลุมงานทุกงานของสถานศึกษา จะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับนับถือ และเป็นผู้ริเริ่ม หรือส่งเสริมให้บุคลากรอื่นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องมีทั้งบทบาทในฐานะผู้บริหารจัดการ บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ และบทบาทในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่มเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพต่อสถานศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของงานวิชาการ และเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความเป็นผู้นำทางวิชาการแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์เพื่อโน้มน้าว จูงใจหรือชี้นำให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และตระหนักในจุดมุ่งหมายของภารกิจของการจัดการศึกษารวมพลัง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

น้ำฝน รักษากลาง (2553 หน้า 34) สรุปไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบัน ถ้าต้องการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพต้องเปลี่ยนบทบาท โดยมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่วนบทบาทผู้นำทางวิชาการในอนาคต ควรเป็นบทบาทที่สนับสนุน

ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่มของครู ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันจึงควรมี
ภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่สนับสนุนความร่วมมือของครูในโรงเรียน

เชลล์ (Chell, 2001 : Online) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนว่า
ในระยะเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเป็นบทบาทที่ไม่กระจ่างชัด แต่
ปัจจุบัน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความชัดเจน และมีผลต่อการปรับปรุงคุณภาพ
นักเรียน

เป็นบทบาทที่มีสถานะอยู่ระหว่างผู้นำทางวิชาการ (Instructional leader) ผู้นำแห่งการจัดการ
(Transactional leader) และผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational leader)

แฮนนี่ (Hanny, 1987. **The Principals of Instructional Effectiveness.** อ้างถึงใน
น้ำฝน รักษากลาง, 2553, หน้า 33) กล่าวว่า ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนได้รับการคาดหวังว่าเป็นผู้นำ
ทางวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนา
หลักสูตร การสอนที่มีประสิทธิผล การนิเทศแบบคลินิก การพัฒนาทีมงาน และการประเมินผลครู

เบิร์น (Bernd, 1992. **Share Decision Making Requires Effective Instructional
Leadership.** อ้างถึงใน น้ำฝน รักษากลาง, 2553, หน้า 33) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน
ในฐานะผู้นำทางวิชาการว่าวรรณกรรมส่วนใหญ่จะเน้นความร่วมมืออย่างเป็นทางการ
ของผู้นำซึ่งการตัดสินใจของครูทั้งหมดในโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเน้น
ผลลัพธ์ของผู้เรียน

ไฮสมิท และเรลลิส (Highsmith and Rallis, 1986, **The Myth of the Great
Principal** หน้า **Questions of School Management and Instructional Leadership.** อ้างถึงใน
น้ำฝน รักษากลาง, 2553, หน้า 33) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนว่า การจัดการภายใน
โรงเรียนและภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นภาระงาน ซึ่งไม่สามารถทำให้สำเร็จได้โดยบุคคลใด
บุคคลหนึ่ง การจัดการโรงเรียนที่ดีควรเป็นการกระจายอำนาจให้กับครูในการตัดสินใจ
ด้านการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการที่แท้จริงคือความพยายามที่จะค้นหาและกระจาย
อำนาจให้กับครู ผู้ซึ่งสามารถสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิผลในโรงเรียน

ฟูลแลน (Fullan, 1991, **The New Meaning of Educational Change.** อ้างถึงใน
น้ำฝน รักษากลาง, 2553, หน้า 33) พบข้อมูลสมมุติฐานเบื้องต้นของประสิทธิผลของผู้นำว่า
รูปแบบบทบาทของผู้นำในอนาคตจะต้องเป็นการสนับสนุนความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม
ของครูมากกว่าบทบาทในการเป็นศูนย์กลางของผู้นำทางวิชาการในโรงเรียน ซึ่งการที่ผู้นำจะมี
บทบาทดังกล่าวได้จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของผู้บริหารโรงเรียน
เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงโดยการติดต่อสื่อสาร และการปรับปรุงโรงเรียน

อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า บทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ครอบคลุมงานทุกงานของสถานศึกษา จะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับนับถือ และเป็นผู้ริเริ่ม หรือส่งเสริมให้บุคลากรอื่นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ มีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา และต้องพยายามที่จะค้นหาและกระจายอำนาจให้กับครู ผู้ซึ่งสามารถสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิผลในโรงเรียน ผู้บริหารยุคปัจจุบันต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional leader) ผู้นำแห่งการจัดการ (Transactional leader) และผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational leader) โดยมีบทบาทที่สนับสนุนความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่มของครูในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้มีนักวิจัยใช้เครื่องมือในการวัดเป็นแบบเดียวกัน ดังต่อไปนี้

ปราณี แสันทวิสุข (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เครื่องมือที่ใช้ในการวัดเป็นแบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สิร์รานี วสุภัทร (2551 หน้า 203) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 5 ตอน ใช้มาตรวัดแบบ Likert มี 5 ระดับ โดยกำหนดระดับคะแนนจากปฏิบัติในระดับมากที่สุด (5 คะแนน) ไปจนถึงปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด (1 คะแนน)

จิราวรรณ จันทร์แย้ม (255 2 หน้า 68-69) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม
(questionnaire) ชนิดแบบตรวจสอบรายการ (check list) และชนิดมาตราส่วนประมาณค่า
(rating scale) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น โดยแบ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า
(rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

น้ำฝน รักษากลาง (2553 หน้า 53) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 2
ด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
และเขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 จำนวน 5 ด้าน คือ
1) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ
3) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน
5) ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งแต่ละด้านนั้นมีลักษณะ
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ไพเราะ พัดดาสิงห์ (2554 หน้า 70) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษา
สร้างขึ้นเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

สรุปได้ว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะ
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ
ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เขต 2
สมควรใช้เกณฑ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)
ดังที่กล่าวมาข้างต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศ มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ ดังนี้

ลักษณะอนงค์ เพชรสังหาร (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ศักยภาพการพึ่งตนเอง ในการพัฒนางานวิชาการ วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา ความเป็นผู้นำในการริเริ่มในการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และการส่งเสริมนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการให้สถานประกอบการ องค์กร ชุมชนและองค์กรอื่นๆ มีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

สุภักดาญณ์ ฤทธิ์ละคร (2548, บทคัดย่อ) ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า

1. วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีการจัดทำแผนงาน โครงการด้านวิชาการจัดทำแผนกลยุทธ์และธรรมนูญโรงเรียนเป็นปัจจุบันและมีการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างชัดเจน

2. ด้านความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน สถานศึกษามีการวางแผนงาน โครงการและกิจกรรม ในการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบ มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน แต่สถานศึกษายังขาดการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัยและต่อเนื่องและการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการส่งเสริมให้ทำอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ สถานศึกษามีการวางแผนงาน โครงการนำเทคโนโลยีมาใช้ ในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน แต่สถานศึกษาขาดเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ขาดการส่งเสริมงบประมาณจากเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ครูขาดทักษะในเรื่องการใช้เทคโนโลยี

4. ด้านศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ สถานศึกษามีการวางแผนงาน โครงการงาน กิจกรรมทางวิชาการอย่างชัดเจน มีการจัดทำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ละภาคเรียนมีการจัดทำหลักสูตรมีแผนการจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจน มีการจัดทำการวัดผลประเมินผล มีการจัดเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของ

นักเรียน มีการจัดส่งบุคลากรเข้าอบรมทักษะทางวิชาการ และนำมาปรับใช้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ แต่สถานศึกษามีครูไม่ครบชั้นเรียน และครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก

5. ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา โรงเรียนมีการ

จัดทำแผนงาน โครงการผู้บริหารและครู เข้าอบรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอมีการนำผลการวิจัยมาใช้กับนักเรียนโดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนางานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมพัฒนาทีมงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ส่วนปัญหาอุปสรรคสำคัญและเร่งด่วน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดหาเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนให้เพียงพอส่งให้ครูเข้าอบรมให้เกิดทักษะการใช้เทคโนโลยี จัดหาสื่ออุปกรณ์ นวัตกรรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ บรรจุครูให้ตรงตามวิชาเอก และให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

ประจวบ พลอยละออง (2548, หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในด้านต่างๆ 6 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำทางการสอน พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานมากที่สุด ด้านภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถ เป็นที่ยอมรับสรรเสริญ ทำให้ผู้อื่นร่วมมือมากที่สุด ด้านภาวะผู้นำทางจริยธรรม พบว่า ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ยุติธรรมมากที่สุด ด้านภาวะการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจนเกิดผลดีเป็นที่พอใจของผู้ร่วมงานมากที่สุดและด้านภาวะผู้นำด้านการจัดการ พบว่า ผู้บริหารมีการร่วมมือกับบุคลากรทุกฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนามากที่สุด อย่างไรก็ดีมีบางประเด็นของภาวะผู้นำทางการสอน ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทางจริยธรรมและภาวะผู้นำการมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ประยูร อาคม (2548, หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” รายด้านอยู่ในระดับ “มากที่สุด” 3 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ 1) บรรยากาศในโรงเรียน 2) การสนับสนุนการจัดการชั้น

เรียน 3) พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารการศึกษา รายด้านอยู่ในระดับ “มาก” 5 ด้าน คือ 1) การจูงใจ 2) การพัฒนาและการใช้หลักสูตร 3) การสนับสนุนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน 4) การจัดการเรียนการสอน 5) การนิเทศ การศึกษาสำหรับค่าเฉลี่ยรายด้านที่น้อยที่สุดของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม คือ ด้านการนิเทศการศึกษา

สิร์รานี วสุภัทร (2551, หน้า บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) สมรรถนะมีอิทธิพลทางอ้อม

ต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานผ่านวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน และ 3) ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล

เชิงประจักษ์ ตัวแบบนี้สามารถอธิบายระดับความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้ร้อยละ 91.00

จิราวรรณ จันทร์แย้ม (2552, หน้า บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก
2. ผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2548 ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยภาพรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก
3. พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2548 ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ

วิรัตน์ ปานแก้ว (2552, หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 และเขต 2

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพส่วนตัวแตกต่างกัน พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านเอกสารทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 และเขต 2 พบว่า

1) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพส่วนตัวแตกต่างกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง

2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 10-20 ปี แตกต่างจากกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี

3) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมไม่แตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการวัดและประเมินผล และด้านเอกสารทางวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ (2553, หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก

อำเภอเชียรใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อยู่ในระดับมาก

และเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับน้อย

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก อำเภอเชียรใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์การบริหารและระดับการศึกษา พบว่า จำแนกตามเพศและประสบการณ์ ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีระดับ การศึกษาปริญญาตรีและระดับการศึกษาปริญญาโท มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

ชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553, หน้า บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำทาง วิชาการ ที่มีผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้งและเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้ง 3 ด้าน โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอน มีระดับบ่อยครั้ง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการด้านการเรียนการ สอน ($\bar{X} = 3.95$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.67$) และด้านการ บริหารงานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ค่อนข้างสูง” ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการบริหารงาน ด้านวิชาการ และด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน

3. ปัจจัยที่ทำนายประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} 3$) ด้านการบริหารงานด้านวิชาการ ($\bar{X} 2$) และด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} 1$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เขียนสมการ ทำนายในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score) ได้ดังนี้ $Y = 0.849 + 0.107X_1 + 0.362X_2 + 0.243X_3$ ($R^2 = 0.687$)

2. งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

คาวาซอส (Cavazos, 1999 Abstract) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority high schools. พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จคือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนา เป้าหมาย การปฏิบัติงานทางวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งการมอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน

แอนเดอร์สัน (Anderson, 2000 Abstract) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาและศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำทางการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 132 คน โดยมีพฤติกรรม ดังนี้ คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียนและการสื่อสารการจัดการหลักสูตรและการสอน 2) การควบคุมและการนิเทศการสอน 3) การตรวจสอบ 4) ความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย พบว่า มีความแตกต่างมีนัยสำคัญเพียง 1 มิติ คือ การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

มิกี้ (Mickey, 2000 Abstract) ได้ทำการวิจัยถึงภาวะผู้นำทางวิชาการในเรื่องของวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่น ใช้ในการเปลี่ยน โครงสร้างการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดกลางจากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการใช้วิธีเชิงระบบในการปรับโครงสร้างการทำงานให้รับรู้ถึงความสำคัญของอำนาจในตำแหน่งหรือบทบาทที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและพบว่า ภาวะผู้นำแบบร่วมกันทำงานเป็นรูปแบบของภาวะผู้นำที่มีความสำเร็จสูงในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างผู้บริหารจะสนับสนุนการสร้างทีมงานและการร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้ยังคำนึงถึงความปลอดภัย กฎระเบียบและบรรยากาศในการทำงาน ผู้บริหารจะช่วยพัฒนาศักยภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

และการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลามาก ต้องอาศัยการวางแผนและการจัดการที่ดี อาศัยความร่วมมือของครู ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีความสามารถ ผู้อำนวยความสะดวกและคอยกระตุ้น รวมทั้งจะต้องเต็มใจสละอำนาจและยอมรับบทบาทใหม่จากผู้ร่วมงานหรือครู

ยามาดะ (Yamada. 2000 Abstract) ได้ศึกษาวิจัยถึงความรับผิดชอบและสมรรถภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา เมืองเฟสโน รัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า ในการศึกษาส่วนสมรรถภาพของผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ขึ้นอยู่กับ 1) เพศ 2) การเตรียมการในด้านการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการบริหาร 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงาน และ 5) ขนาดของโรงเรียนในการศึกษา และยังพบว่า มหาวิทยาลัยและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ควรจะได้มีโปรแกรมการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเป็นผู้นำทางวิชาการแก่ครูผู้สอนได้ รวมทั้งสามารถประเมินผลเพื่อช่วยเหลือคณะครูในฐานะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพจากที่กล่าวมาเป็นประสิทธิภาพของผู้บริหาร

โจเซฟ (Joseph. 2000 Abstract) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการสอนและการเรียนรู้ การส่งเสริมการสอนและการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยใช้มิติการมองของครู ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลมีลักษณะพิเศษ 2 อย่าง คือ การพูดคุยกับครูเพื่อส่งเสริมการมีปฏิริยาอันกลับและการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

เซลิม (Selim. 2001 Online) ได้ศึกษาเพื่อประเมินรูปแบบของแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยการศึกษาในขอบเขตของภาวะผู้นำทางวิชาการ และโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่สนับสนุนโดยการวิจัย ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบของภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย แต่ก็สามารถที่จะรับรู้ได้ระดับบุคคล ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวผู้ศึกษาได้แนะนำว่า โรงเรียนควรมีทีมผู้นำทางวิชาการที่มีเอกลักษณ์และมีระบบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถจำแนกได้โดยอธิบายความสัมพันธ์ภายในระหว่างบทบาทและการปฏิบัติมากกว่าการเน้นภาวะผู้นำทางวิชาการของแต่ละบุคคล

คอตตัน และแอสเลย์ (Cotton & Ashley. 2003 Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในมอนเวสต์ รัฐเวอร์จิเนีย พบว่า ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมออกในด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพให้กับครูในด้านการให้ความสำคัญในการเน้นการศึกษา ด้านการเรียนการสอน การส่งเสริมการทำงานร่วมกันในคณะครู การพัฒนาการนิเทศการสอนในคณะครู การส่งเสริมสนับสนุนและปรับปรุงโครงการใหม่ ๆ ให้ดีขึ้น การนำหลักการพื้นฐานต่าง ๆ ของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มาพัฒนาขณะทำงานการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อประกอบการตัดสินใจในการสอน และผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพแสดงพฤติกรรมออกในด้านสังเกตการณ์สอน ในห้องเรียน และหรือมอบหมายงานให้ ครู อาจารย์ ดำเนินการจัดตารางสอนใช้วิธีประชุมครูภายในหมวดวิชา

การจัดครูเข้าสอนคำนึงถึงความถนัดความต้องการของครูให้คำแนะนำเชิงบวกสะท้อนความคิด เพื่อปรับปรุงการสอน กระตุ้นให้ครูอาจารย์ใช้เวลาในการสอนให้มีประโยชน์สูงสุด ช่วยขจัด สิ่งรบกวนเวลาในการสอน กำกับติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากร เอาใจใส่ผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียน ใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนการสอนเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า พัฒนาวิชาชีพ

เอลิก มิคาเรค และ ฮอย (Alig-Mielcarek and Hoy, 2005) ได้ทำการศึกษา วิจัย วิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีและที่ปรากฏเกี่ยวกับธรรมชาติ ความหมายและอิทธิพลของภาวะผู้นำ ทางวิชาการ มีข้อสรุปจากการวิจัยว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นหน้าที่สำคัญ แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ในระดับสูงได้ ความจริงแล้ว บทบาทนี้มีผลทางอ้อมที่ได้ผลตรงนั้นเกิดจากการมุ่งเน้นทางวิชาการของโรงเรียน รูปแบบและการวัดผลภาวะผู้นำทางวิชาการที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ ได้จากการศึกษาวรรณกรรม ที่สำคัญและช่วยให้นักวิจัยคนอื่นๆ มีเครื่องมือที่เชื่อถือได้ เป็นที่สงสัยกันว่า ความเข้าใจ เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในบริบทของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ดีกว่าที่มีบริบท เหมาะสมเพื่อการใช้ภาวะผู้นำผู้บริหาร โรงเรียนจะเป็นผู้มีประสิทธิผลในการเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียน ถ้าหากว่าพวกเขาเหล่านั้นหันไปใส่ใจกับการพัฒนาบรรยากาศของโรงเรียนโดย มุ่งเน้นทางวิชาการให้มาก สร้างเป้าหมายร่วมกันกับครู จัดให้มีการสะท้อนความคิดเห็นต่อครู เกี่ยวกับความก้าวหน้าของนักเรียน ฟังเสียงของครู และจัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูใน เรื่องที่เกี่ยวข้องกัน เพิ่มความขลังที่ส่งสมกันมาให้กับโรงเรียน และส่งเสริมความร่วมมือ และ ความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการ ไม่ใช่กระสุนมหัศจรรย์ แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งของหลักการของผู้บริหารโรงเรียนที่จะใช้พัฒนาบริบทของโรงเรียนให้ครู และ นักเรียนประสบความสำเร็จได้ ถึงเวลาที่จะต้องเคลื่อนไปให้มากกว่าคำบรรยายสวยหรูของคำว่า ภาวะผู้นำ ไปสู่การทำงานหนักเพื่อเข้าใจธรรมชาติที่ซับซ้อนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ในโรงเรียน ในท้ายที่สุด เราจะต้องหาสมบัติมีค่าของโรงเรียนต่อไป สมบัติมีค่าอย่าง เช่น การเน้น ทางวิชาการ ซึ่งผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อเอาชนะความล้าหลังที่เป็นลบของสถานนะตำ ทางเศรษฐกิจและสังคม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีการดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2557 มีผู้บริหาร จำนวน 202 คน ครูผู้สอน จำนวน 202 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 404 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ เกรซีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก แล้วได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 134 คน และเป็นครูผู้สอนจำนวน 134 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 268 คน เพื่อใช้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ

(Check List) ประกอบด้วยตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทาง
การสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำเป็นนิยาม
เชิงปฏิบัติการ (นิยามศัพท์เฉพาะ) และนำนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้าง
ข้อคำถาม

3. พัฒนาแบบสอบถามปลายปิด ใช้ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

4. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. สร้างเครื่องมือในการศึกษาตามกรอบแนวคิด โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

5.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ จำนวน 12 ข้อ
ต้องการใช้จริง จำนวน 9 ข้อ

5.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ จำนวน 12 ข้อ
ต้องการใช้จริง จำนวน 9 ข้อ

5.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ จำนวน 12 ข้อ
ต้องการใช้จริง จำนวน 10 ข้อ

5.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน จำนวน 12 ข้อ
ต้องการใช้จริงจำนวน 10 ข้อ

5.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
จำนวน 12 ข้อ ต้องการใช้จริง จำนวน 7 ข้อ

6. เสนอร่างเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

7. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หรือ ความสอดคล้องระหว่างข้อความที่เขียนขึ้นในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งข้อคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.41- 0.80 แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ

8. นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสอบถาม

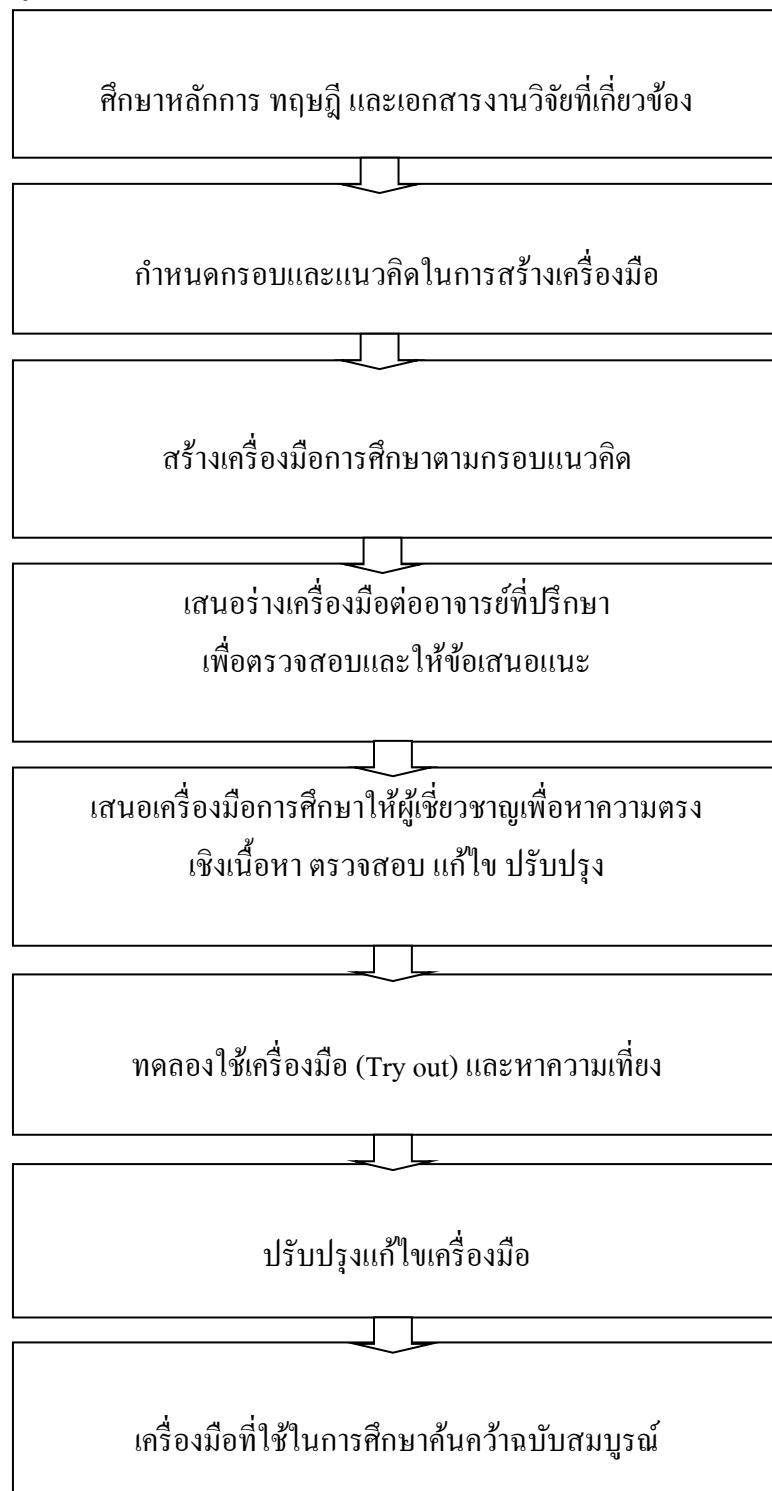
9. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) คำนวณค่าอำนาจจำแนก

รายข้อของแบบสอบถาม (Discrimination) โดยใช้ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product moment correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 129-130) ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.46 ถึง 0.80 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 116-117) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .968 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ รวมทั้งสิ้น จำนวน 45 ข้อ

10. นำแบบสอบถามไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

11. นำเครื่องมือไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือตามแผนภูมิ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการจัดส่งและตอบรับทางไปรษณีย์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขอนหนังสือส่งจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการจัดส่งและตอบรับทางไปรษณีย์ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วมีความสมบูรณ์จำนวน 404 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
4. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน ดังนี้

มีความคิดเห็น	มากที่สุด	ได้	5	คะแนน
มีความคิดเห็น	มาก	ได้	4	คะแนน
มีความคิดเห็น	ปานกลาง	ได้	3	คะแนน
มีความคิดเห็น	น้อย	ได้	2	คะแนน
มีความคิดเห็น	น้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน
5. นำคะแนนที่ได้จัดพิมพ์ลงเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่

และคำร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหา

ค่าเฉลี่ย

(\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน กำหนดดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 121)

5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผล ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 121)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 122)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 124)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีสูตรดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

\sum แทน ผลรวม

2. สถิติที่ใช้คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 72)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเปียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 130)

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[(N \sum x^2) - (\sum x)^2][(N \sum y^2) - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนตัวอย่าง $\sum x$
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากชุด x
	$\sum y$	แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากชุด y
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองจากข้อมูลชุด y
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองจากข้อมูลชุด x
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างข้อมูล x และ y

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 117) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 2 มีวิธีการและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 2

ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการแทน	134	50
2. ครูผู้สอน	134	50
รวม	168	100

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการแทนมีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และครูผู้สอน จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ตาราง 3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.55	0.55	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถ	4.48	0.58	มาก
3. ด้านการนิเทศ	3.92	0.89	มาก
4. ด้านการวางแผน	4.45	0.61	มาก
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.34	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.44	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นเรียงตามลำดับ คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านความสามารถ ด้านการวางแผน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการนิเทศ

ตาราง 4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน ไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ	4.63	0.60	มากที่สุด
2. กำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และตัวชี้วัด ไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ	4.53	0.53	มากที่สุด
3. ใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียนในการพัฒนาเป้าหมาย ด้านวิชาการของโรงเรียน	4.59	0.52	มากที่สุด
4. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครู ในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
5. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครู ในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน	4.54	0.53	มากที่สุด
6. ปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน	4.53	0.54	มากที่สุด
7. นำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ในท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน	4.49	0.58	มาก
8. ได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครู	4.49	0.56	มาก
9. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู นักเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.53	0.54	มากที่สุด
10. ส่งเสริมพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพให้แก่ครูและบุคลากร ของโรงเรียน	4.53	0.54	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.55	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มากที่สุด" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรก คือ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครู ในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน และใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียนในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเรียงกันตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ ได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และส่งเสริมสนับสนุนให้ครู นักเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ตาราง 5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านความสามารถ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่รอบรู้ทางวิชาการและสามารถเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะ เสนอแนะ แก่คณะครูได้	4.49	0.58	มาก
2. ปฏิบัติตนให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพจนเป็นที่ยอมรับของคณะครู และผู้เกี่ยวข้อง	4.49	0.62	มาก
3. ประชุมชี้แจงเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง	4.51	0.56	มากที่สุด
4. สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์มาประกอบในการตัดสินใจบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.52	0.56	มากที่สุด
5. สามารถใช้ทักษะความเป็นผู้นำในการตัดสินใจบริหารงาน วิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.49	0.58	มาก
6. รู้จักบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบด้านงานวิชาการ ของตนเองเป็นอย่างดี	4.48	0.55	มาก
7. ส่งเสริมให้ครูแต่ละคนได้ใช้ความสามารถและทักษะของตน ได้อย่างเต็มศักยภาพ	4.41	0.57	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8. ควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการสอนแทน เมื่อครูประจำชั้น/ประจำวิชา ไม่มาทำการสอน	4.56	0.56	มากที่สุด
9. สามารถสรุปขั้นตอนในการบริหารงานวิชาการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และชัดเจน	4.40	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.48	0.44	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรก คือ ควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการสอนแทน เมื่อครูประจำชั้น/ประจำวิชาไม่มาทำการสอน สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ มาประกอบในการตัดสินใจบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ และประชุมชี้แจงเป้าหมาย ด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ ได้อย่างแท้จริง อันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมให้ครูแต่ละคนได้ใช้ความสามารถและทักษะของตน ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ตาราง 6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการนิเทศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เข้าสังเกตการสอนหรือเยี่ยมชมการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	4.43	0.64	มาก
2. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือด้านการจัดการเรียนการสอน	4.30	0.63	มาก
3. ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	4.31	0.64	มาก
4. จัดให้มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการพัฒนาสนับสนุน งานด้านวิชาการของโรงเรียน	4.07	0.73	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5. ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาคุณงานด้านการนิเทศของโรงเรียนที่ได้มาตรฐานเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานวิชาการ	3.74	0.95	มาก
6. ใช้กลยุทธ์ในการนิเทศที่หลากหลายในการพัฒนาสนับสนุนงานด้านวิชาการของโรงเรียน	3.85	0.92	มาก
7. สนับสนุนให้มีการนิเทศภายใน และนำข้อมูลจากการนิเทศให้ครูนำไปพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.96	0.82	มาก
8. จัดทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลมาแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	2.83	0.83	ปานกลาง
9. สนับสนุนให้ครูได้ทำโครงการนักเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.73	0.84	มาก
10. สนับสนุนให้ครูใช้ยุทธศาสตร์การสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	3.97	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	3.92	0.57	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรก คือ เข้าสังเกตการสอนหรือเยี่ยมการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือด้านการจัดการเรียนการสอน อันดับสุดท้าย คือ จัดทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลมาแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ตาราง 7 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการวางแผน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. วางแผนร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมายของโรงเรียน	3.81	0.89	มาก
2. สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของโรงเรียน	4.47	0.54	มาก
3. สร้างความเข้าใจในภารกิจของโรงเรียนให้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ	4.50	0.52	มาก
4. ส่งเสริมสนับสนุนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด	4.53	0.52	มากที่สุด
5. วางแผนงานร่วมกับคณะครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโครงการทางวิชาการเพื่อให้บรรลุตามความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น	4.50	0.51	มาก
6. สนับสนุนการปฐมนิเทศครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	4.50	0.54	มาก
7. วางแผนประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน ตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนด	4.53	0.53	มากที่สุด
8. วางแผนการติดตามผลด้านการสอนร่วมกับครูวิชาการตามเป้าหมายของโรงเรียนด้านหลักสูตรและการสอน	4.55	0.52	มากที่สุด
9. วางแผนกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนของงานวิชาการโรงเรียน	4.57	0.52	มากที่สุด
10. ส่งเสริม สนับสนุนการถ่ายทอดหลักสูตรนำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	4.53	0.54	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.45	0.48	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการวางแผน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรก คือ วางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนของงานวิชาการ โรงเรียน วางแผนการติดตามผลด้านการสอนร่วมกับครูวิชาการตามเป้าหมายของโรงเรียนด้านหลักสูตรและการสอน และอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ส่งเสริมสนับสนุนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ของครูให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด วางแผนประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน ตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนด และส่งเสริม สนับสนุน การถ่ายทอดหลักสูตรนำไปสู่การปฏิบัติ

ในห้องเรียนเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน อันดับสุดท้าย คือ สร้างความเข้าใจในภารกิจของโรงเรียนให้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ วางแผนงานร่วมกับคณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโครงการทางวิชาการเพื่อให้บรรลุตามความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น และสนับสนุนการปฐมนิเทศครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ตาราง 8 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ใช้เทคนิคการบริหารงานแบบกัลยาณมิตร และยอมรับฟังความคิดเห็นทางด้านวิชาการโดยยึดหลักประชาธิปไตย	4.18	0.91	มาก
2. เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ปรึกษาหารือด้านการจัดการเรียนด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองและเป็นมิตร	4.39	0.79	มาก
3. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาทักษะต่างๆ ตามโครงการพัฒนาบุคลากร	4.50	0.58	มาก
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการ เช่น การแข่งขันตอบปัญหาฯ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.11	0.94	มาก
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน และการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการของโรงเรียน	4.22	0.86	มาก
6. ส่งเสริมให้คณะครูมีเจตคติที่ดีต่อการประเมินตนเอง เพื่อนำผล	4.39	0.65	มาก

การประเมินมาพัฒนาตนเอง

ตาราง 8 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7. พิจารณาผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรมโดยเน้นผลงานด้านวิชาการ	4.58	0.65	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.34	0.59	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรกคือ พิจารณาผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรมโดยเน้นผลงานด้านวิชาการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาทักษะต่างๆ ตามโครงการพัฒนาบุคลากร และอันดับที่ 3

มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ปรึกษาหารือด้านการจัดการเรียนด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองและเป็นมิตร และส่งเสริมให้คณะครูมีเจตคติที่ดีต่อการประเมินตนเอง เพื่อนำผล

การประเมินมาพัฒนาตนเอง อันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการ เช่น การแข่งขันตอบปัญหาฯ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้ศึกษา ได้สรุปข้อมูลจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการวิจัยและส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คน ครูผู้สอน จำนวน 202 คน รวมทั้งสิ้น 404 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ใช้จากประชากรเป็น จำนวน 404 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การเปิดตารางของ R.V.Krejcie D.W. Morga ได้เท่ากับจำนวน 268 คนและใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เสนอเป็นตาราง ประกอบคำบรรยายความเรียง เพื่อคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สรุปได้ ดังนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" และรายด้านอยู่ในระดับ "มากที่สุด" คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านบริหารจัดการ และอยู่ในระดับ "มาก" 4 ด้าน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ ด้านการวางแผน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการนิเทศ ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” 3 อันดับแรก คือ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของ โรงเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นสำคัญ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของโรงเรียน และใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียนในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการ ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเรียงกันตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ ได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และส่งเสริมสนับสนุนให้ครู นักเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

2. ด้านความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

3 อันดับแรก คือ ควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการสอนแทน เมื่อครูประจำชั้น/ประจำวิชาไม่มาทำการสอน สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์มาประกอบในการตัดสินใจบริหารงานวิชาการอย่างมี ประสิทธิภาพ และประชุมชี้แจงเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียนและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทราบและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยเรียงกันตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมให้ครูแต่ละคน ได้ใช้ความสามารถและทักษะของตน ได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. ด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรก คือ เข้าสังเกตการสอนหรือเยี่ยมชมการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครู ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเรียงกันตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ จัดทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลมาแก้ไข ปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

4. ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรก คือ วางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนของ งานวิชาการ โรงเรียน วางแผนการติดตามผลด้านการสอนร่วมกับครูวิชาการตามเป้าหมาย ของโรงเรียนด้านหลักสูตรและการสอน และอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ส่งเสริมสนับสนุน การวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด วางแผนประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนด และส่งเสริม สนับสนุน การถ่ายทอดหลักสูตรนำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน อันดับสุดท้าย คือ สร้างความเข้าใจในภารกิจของ โรงเรียนให้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ วางแผนงานร่วมกับคณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องใน โครงการทางวิชาการเพื่อให้บรรลุตาม ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น และสนับสนุนการปฐมนิเทศครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 อันดับแรก คือ พิจารณาผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรมโดยเน้นผลงานด้านวิชาการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาทักษะต่างๆ ตามโครงการพัฒนาบุคลากร และอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ปรึกษาหารือด้านการจัดการเรียนด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองและเป็นมิตร และส่งเสริมให้คณะครูมีเจตคติที่ดีต่อการประเมินตนเองเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาตนเอง อันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการ เช่น การแข่งขันตอบปัญหา เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สรุปผลโดยภาพรวมตามลำดับ ดังนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่อยู่ในระดับมาก คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ ด้านการวางแผน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำฝน รักษากลาง (2553 : 74) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 2 ด้านผู้เรียนของสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า รายการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ สำหรับรายการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ ด้านการวางแผน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ สอดคล้องกับการวิจัยของ มนต์รี บุญประเสริฐ

(2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการพัฒนาองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านความสามารถ ด้านการนิเทศ ด้านการวางแผน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์การในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง หรือค่อนข้างสูง

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้บริหาร ความเป็นผู้นำจะต้องได้รับการฝึกฝน และมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะของบุคคล ตลอดจนภาวะผู้นำต้องมีย่างสม่ำเสมอ (Davenport. 1984 : Abstract)

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราวรรณ จันทร์เข้ม (2552 : 99) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนทุกองค์ประกอบย่อยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยระดับที่มากที่สุดคือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านวิชาการ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จในสมัยนี้ควรเป็นผู้นำทางการสอนด้วย โดยมีความเข้าใจและสามารถกระทำเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ 1) ประเมินผลการทำงานของครู 2) ตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับนักเรียนและครู 3) เป็นรูปแบบของความมีมาตรฐานวิชาชีพที่สูง 4) จัดให้มีและดำเนินการเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน

5) คงความสัมพันธ์ภายในเชิงบวกกับบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน 6) จัดสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยและคงความมีระเบียบ 7) พัฒนาแผนการพัฒนาโรงเรียน 8) จัดให้มีระบบการสื่อสารภายในที่ดี 9) เข้มงวดต่อการคัดเลือกผู้จะมาดำรงตำแหน่งครู (สุภักดาญจน์ ฤทธิ์ละคร, 2548 : 18)

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการสอนแทน เมื่อครูประจำชั้น/ประจำวิชาไม่มาทำการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวิชญ์ จุลวรรณ (2547 : 100 - 101) ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียน

และครูผู้สอนมีความคิดว่าผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญ

อย่างยิ่งและมีบทบาทสูงสุดในการบริหารจัดการในโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดเฉียบแหลมสามารถนำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษามาสู่บุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และสอดคล้องกับ สปช. (2543 ก : 3) ที่ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ร่วมงาน และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม รวมทั้งมีผลสะท้อนต่อผลและวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียนแต่ละแห่ง แต่การที่จะให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการด้าน ความรู้ความสามารถ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันที่มีต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความรู้ คืออำนาจ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในโรงเรียน (Glickman, 1990)

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" และรายชื่อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เข้าสังเกตการสอนหรือเยี่ยมชมการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่ง สอดคล้องกับชัยชาญ น้อยนัน และคณะ (2551 : 27) ที่สรุปไว้ว่าบทบาทผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้มีความสนใจให้ความสำคัญงานวิชาการ การพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอน เป็นไปตาม แผนการสอน และสอดคล้องกับการวิจัยของคอตตัน และแอสเลย์ (Cotton & Ashley, 2003 Abstract) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน

ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในมอนเวท รัฐเวอร์จิเนีย พบว่า ผู้บริหารแสดงพฤติกรรม ออกในด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพให้กับครูในด้านการให้ความสำคัญในการเน้น การศึกษา ด้านการเรียนการสอน การส่งเสริมการทำงานร่วมกันในคณะครู การพัฒนาการนิเทศการสอน

ในคณะครู หรือมอบหมายงานให้ ครู อาจารย์ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนใช้วิธีประชุมครูภายใน หมวดวิชา การจัดครูเข้าสอนคำนึงถึงความถนัดความต้องการของครูให้คำแนะนำเชิงบวกสะท้อน ความคิด เพื่อปรับปรุงการสอน กระตุ้นให้ครูอาจารย์ ใช้เวลาในการสอนให้มีประโยชน์สูงสุด

ช่วยขจัดสิ่งรบกวนเวลาในการสอน กำกับติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากร เอาใจใส่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเป็นผู้นำทางวิชาการที่มุ่งมั่นและหวังผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียน 1 ใน 7 สถานการณ์ คือ การนิเทศและพัฒนาคู อาจารย์ (Fleming and Fleming, 2001, Online.) และงานของการเป็นผู้นำทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานอย่างหลากหลายซึ่งรวมถึงการนิเทศและการประเมินผลการสอนด้วย ซึ่งการนิเทศจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน แต่ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการที่แตกต่างกันออกไปของผู้ปฏิบัติ

(Chell, 2001 : Online)

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนของงานวิชาการโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับจันทรานี สงวนนาม, 2533. อ้างอิงจาก (Trusty, 1986) ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการต้องมีการวางแผนร่วมกันคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุตามความต้องการของนักเรียน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งสำหรับการบริหารจัดการของโรงเรียน ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และในการทำงานทุกชนิดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนและมีการคาดคะเนผลได้ผลเสียไว้อย่างรอบคอบ การวางแผนที่ดีความมุ่งมั่นผลที่เกิดกับตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการจึงต้องแสดงบทบาทผู้นำในด้านการวางแผน

(วิษณุ จุลวรรณ, 2547 : 102)

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ พิจารณาผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม โดยเน้นผลงานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร อาคม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" รายด้านอยู่ในระดับ "มากที่สุด" 3 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ 1) บรรยากาศในโรงเรียน

2) การสนับสนุนการจัดการชั้นเรียน 3) พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารการศึกษา และ สอดคล้องกับชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพ

ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้งและเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้ง 3 ด้าน โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนมีระดับบ่อยครั้ง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.95$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.67$) และด้านการบริหารงานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนที่เกี่ยวกับบรรทัดฐานและเจตคติของบุคลากรในโรงเรียนทั้งทางด้านตัวครู นักเรียน และการเรียนการสอนรวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียนในด้านต่างๆ คือ การควบคุมการใช้เวลาในการสอน การรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนในด้านต่างๆ การจัดให้มีสิ่งที่น่าสนใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (Hallinger and Murphy, 1985, Online)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้ศึกษามีประเด็นที่ผู้ศึกษาขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" และรายด้านอยู่ในระดับ "มากที่สุด" คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านบริหารจัดการ และอยู่ในระดับ "มาก" 4 ด้าน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถ ด้านการวางแผน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการนิเทศ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ โรงเรียนควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นต่อไปนี้ ความตระหนักในการนำทฤษฎีและปรัชญาในหลักสูตรประเภทต่างๆประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้

ทันกับการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การมีระบบฐานข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหาร การบริการการเรียนการสอน และการวิจัย มีการให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลงานการพัฒนการเรียนรู้ต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน และมีการใช้การวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนา โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ที่ผู้ศึกษาได้นำเสนอไว้ และอาจเพิ่มประเด็นของกรอบแนวคิดหรือข้อคำถามให้มากกว่าเดิม ซึ่งจะช่วยให้ครอบคลุมเนื้อหาและงานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ. (2553). องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่
ส่งผล
- ต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.
คุณิณีพนธ์ปรัชญาคุณิณีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโท
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2554)
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559). ค้นเมื่อ 9 ตุลาคม
2555, จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2533). คุณลักษณะบางประการของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียนและ
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา.
คุณิณีพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จิรวรรณ จันทร์แยม. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการ
ปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชฎาภาณูจน์ เจริญชนม์. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโท
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยชาญ น้อยนันทน์ ทวี แยมดี และลูกน้ำ มากกลิ่น. (2551). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพิษณุโลก เขต 3. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ถวิล มาตรฐาน. (2544). การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ.
กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

- นาวา สุขรมย์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- น้ำฝน รักษากลาง. (2553). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 2 ด้านผู้เรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). ข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามภารกิจ สปศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปาริฉัตร เล็กดวง. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประจวบ พลอยละออง. (2548). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบบ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประยูร อาคม (2548). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย อำเภอสังขาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. รายงานการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปราณี แสนทวีสุข. (2547). การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่า่างทอง. อ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2529). ระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม : การสังเคราะห์และบูรณาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพเราะ พัดตาสึงห์. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- ลักษณะองค์กร เพชรสังหาร. (2547). **ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันเผด็จ มีชัย. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิษณุ จุลวรรณ. (2547). **การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิรัตน์ ปานแก้ว. (2552). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต1 และเขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สิร์รานี วสุภัทร. (2551). **ภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภักดาญจน์ ฤทธิ์ละคร. (2548). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต 3 : กรณีศึกษา.** รายงานการศึกษาดุษฎีศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- อ้อย สัจจรมย์. (2555). **รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา.** ปริญญาโทครุศาสตรดุษฎี บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Anderson, L.W., & Pigford, A.B. (2000). **Removing Administrative impediments to instructional improment Efforts.**
- Alig-Mielcarek, Jana M. & W. K.Hoy. (2005). **A Thoeretical and Empirical Analysis of The Nature, Meaning, and Influence of Instructional Leadership.** The Ohio State University. Retrieved on September 9, 2012, from [http:// www.coe.ohio-state.edu](http://www.coe.ohio-state.edu).
- Bamburg, J.D. and R.L.Andrews. (1990). **Instructional Leadership ,School Goals ,and Student Achievement: Exploring the Relationship between Means and Ends.**

Retrieved on September 9, 2012, from :

<http://www.dbonline.igroupnet.com/eric/detail.nsp>.

Cavazos, J. M. (1999). **The instructional leadership of high school principals unsuccessful hispanim Majority high schools**. Ph.D. Dissertation. Faculty of Gradual school, The University of Texas at Austin.

Chell, Jan. (2001). **Introducing Principal to the Role of Instructional Leadership : A Summary of Master's Project**, Retrieved on September 9, 2012, from :
<http://www.ssta.sk.ca/research/leadership/95-14.html>.

Cotton. F., & Ashley. B. (2003). **Instruction leadership Proficiencies of elementary**.

Fleming, Douglas S. and Barbara A.Fleming. (2001). **School Strategies and Options**.

Retrieved on September 9, 2012, from : [http:// www.Tiac.net/users/dfleming/index.html](http://www.Tiac.net/users/dfleming/index.html).

Glickman, Carl D. (2007). **Super Vision and instructional leadership :A developmental approach**. (7th ed) Boston : Pearson.

Hallinger, P. & Joseph, M. (1985). "Assessing the Instructional Management Behavior of Principals." *The Elementary School Journal*. 86(2) : 223.

Heck, Larsen and George A. Marcoulides. (1990, May). "Instructional Leadership and Schools Achievement : Validation of Causal Model" *Educational Administration Quarterly* . 26(2) : 94-125.

Hughes, R.L. (1999). **Leadership : Enhancing the lessons of Experience**. (3 rd ed). Boston : McGraw-Hill.

Joseph, Claudet. (2000). "Integrating School Leadership Knowledge and Practice Using Multimedia Technology : Linking National Standard ,Assessment, and Professional Development" *Journal of Personnel Evaluation in Education* . 16(1) : 29-43.

Lashway, Larry. (2002). **Can Instructional Leaders Be Facilitative Leaders?ERIC Digest Number 98**. Retrieved on September 9, 2012, from :
[http:// www.ed.gov/databases/ERIC_Digest/ed381893.html](http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digest/ed381893.html).

McEwan, Elain K. (1998). **Seven Steps to Effective Instructional Leadership**. California : Macmillan.

Mickey, B. H. (2000). **Instructional leadership: A vehicle for one urban principal to effective pedagogical restructuring in a Middle School**. Ed. D. Dissertation, Temple University.

- Robbins, Stephen P. (1989). **Organizational Behavior**. (9 th ed). Englewood cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Selim, Philip D. (2001). **Sources of Instructional Leadership**. Retrieved on September 9, 2012, from : http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digest/ed308568.html.
- Stoner, J.A.F., & R.E. Freeman. (1989). **Management**. (5 th ed). Englewood cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Vasile, M. & Rach M. W. (2004). **Teachers perception of principals as instructional leaders in Alabama reading imitative school**. University of South Alabama, Alabama
- Yamada, A. T. (2000). **Elementary school principals' percentage of responsibilities and competencies for instructional leadership**. Ed.D Dissertation. Faculty of the Graduate school, University of the Pacific.
- Yukl. (2002). **Gray A. Lead ershl~ m organization Internatioaak 5' edition**. New Jersey : Prentice-hall,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.พัชรกฤษฎี พวงนิล คีษานีเทศก์
2. นายสมศักดิ์ ชอบทำดี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
3. นายสมพงษ์ รักพุดซา ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลบ้านกรวด

ภาคผนวก ข

หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กทม.
โทร.0-2800-6800-5
โทรสาร.0-2800-6806

WWW.bkkthon.ac.th

BANGKOKTHONBURY UNIVERSITY
16/10 TAWEEWATTANA BANGKOK
Telephone 0-2800-6800-5
Facsimile 0-2800-6806

ที่ ศษ.ชช.ว.001/2558

7 มกราคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีอนุมัติให้นายเกียรติศักดิ์ สาโยธานักศึกษา ปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในรายวิชาการค้นคว้าอิสระ คณะศึกษาศาสตร์ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามตามที่ได้ส่งมาด้วยแล้ว

หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พีรพงศ์ ทิพนาค)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์

โทร 02-800-6800-5 ต่อ 128

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กทม.
โทร.0-2800-6800-5
โทรสาร.0-2800-6806

WWW.bkkthon.ac.th

BANGKOKTHONBURY UNIVERSITY
16/10 TAWEEWATTANA BANGKOK
Telephone 0-2800-6800-5
Facsimile 0-2800-6806

ที่ ศษ.อน.ว.002/2558

8 มกราคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

ด้วยคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีอนุมัติให้ นายเกียรติศักดิ์ สาโยธา
นักศึกษา ปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
ในรายวิชาการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้จึงขออนุญาตส่งแบบสอบถามให้บุคลากรในหน่วยงาน
ของท่าน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ คณะศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิรพงษ์ ทิพนาค)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์

โทร 0-2800-6800-5 ต่อ128

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ช่องนี้สำหรับผู้ศึกษา
1. ตำแหน่งหน้าที่ () ผู้บริหารหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง () ครูผู้สอน	

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ

2. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับใด โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

3. ระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ก	ติดตาม กำกับ ดูแลให้การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้เป็นไปตามเป้าหมายของ สถานศึกษา	✓				

คำอธิบาย จากตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม ตามข้อ ก. หมายความว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาในการติดตาม กำกับ ดูแลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านการบริหารจัดการ						
1	กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนไว้ อย่างชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนเป็นสำคัญ					
2	กำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนและ ตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ					
3	ใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียน ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน					
4	จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครู ใน การพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน					
5	ปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียนเพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
6	นำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาเป็น พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน					
7	ได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู					
8	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู นักเรียน ใช้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
9	ส่งเสริมพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพให้แก่ครู และบุคลากรของโรงเรียน					
2. ด้านความสามารถ (ต่อ)						
10	ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่รอบรู้ทางวิชาการ และสามารถเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะ เสนอแนะ แก่คณะครูได้					

ข้อ ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3. ด้านการนิเทศ (ต่อ)						
11	ปฏิบัติตนให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ จนเป็นที่ยอมรับของคณะครู และผู้เกี่ยวข้อง					
12	ประชุมชี้แจงเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน ให้ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง					
13	สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์มาประกอบ ในการตัดสินใจบริหารงานวิชาการ อย่างมีประสิทธิภาพ					
14	สามารถใช้ทักษะความเป็นผู้นำในการตัดสินใจ บริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ					
15	รู้จักบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านงานวิชาการของตนเองเป็นอย่างดี					
16	ส่งเสริมให้ครูแต่ละคนได้ใช้ความสามารถ และทักษะของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ					
17	ควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการสอนแทน เมื่อครู ประจำชั้น/ประจำวิชา ไม่มาทำการสอน					
18	สามารถสรุปขั้นตอนในการบริหารงานวิชาการ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และชัดเจน					
19	เข้าสังเกตการสอนหรือเยี่ยมการสอน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
20	จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง คณะครูในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือ ด้านการจัดการเรียนการสอน					
21	ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการเรียน การสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนา					

งานวิชาการของโรงเรียน						
ข้อ ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4. ด้านการวางแผน (ต่อ)						
22	จัดให้มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน ในการพัฒนาสนับสนุนงานด้านวิชาการ ของโรงเรียน					
23	ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาคูงานด้านการนิเทศ ของโรงเรียนที่ได้มาตรฐานเพื่อนำมา แก้ไขปรับปรุงการบริหารงานวิชาการ					
24	ใช้กลยุทธ์ในการนิเทศที่หลากหลาย ในการพัฒนาสนับสนุนงานด้านวิชาการ ของโรงเรียน					
25	สนับสนุนให้มีการนิเทศภายใน และนำข้อมูล จากการนิเทศให้ครูนำไปพัฒนากระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
26	จัดทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลมาแก้ไข ปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน					
27	สนับสนุนให้ครูได้ทำโครงการนักเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน					
28	สนับสนุนให้ครูใช้ยุทธศาสตร์การสอน ที่หลากหลายเพื่อพัฒนางานวิชาการ ของโรงเรียน					
29	วางแผนร่วมกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องใน ด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล ตามเป้าหมายของโรงเรียน					
30	สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วน					

	ร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ของโรงเรียน					
ข้อ ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (ต่อ)						
31	สร้างความเข้าใจในภารกิจของโรงเรียนให้แก่ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ					
32	ส่งเสริมสนับสนุนการวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตาม จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด					
33	วางแผนงานร่วมกับคณะครู และบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในโครงการทางวิชาการเพื่อให้ บรรลุตามความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น					
34	สนับสนุนการปฐมนิเทศครูและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน					
35	วางแผนประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน ตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนด					
36	วางแผนการติดตามผลด้านการสอนร่วมกับ ครูวิชาการ ตามเป้าหมายของโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน					
37	วางแผนกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนของงานวิชาการ โรงเรียน					
38	ส่งเสริม สนับสนุนการถ่ายทอดหลักสูตรนำไปสู่ การปฏิบัติในห้องเรียน เพื่อพัฒนางานวิชาการ ของโรงเรียน					
39	ใช้เทคนิคการบริหารงานแบบกัลยาณมิตร และ					

ยอมรับฟังความคิดเห็นทางด้านวิชาการ โดยยึดหลักประชาธิปไตย					
---	--	--	--	--	--

ข้อ ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
40	เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ปรึกษาหารือ ด้านการจัดการเรียน ด้วยบรรยากาศ ที่เป็นกันเองและเป็นมิตร					
41	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพโดยการจัดให้มี การฝึกอบรมพัฒนาทักษะต่างๆ ตามโครงการพัฒนานุเคราะห์					
42	ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับ งานวิชาการ เช่น การแข่งขันตอบปัญหาฯ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน					
43	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน และการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน ในด้านวิชาการของโรงเรียน					
44	ส่งเสริมให้คณะครูมีเจตคติที่ดีต่อการประเมิน ตนเอง เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาตนเอง					
45	พิจารณาผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม โดยเน้นผลงานด้านวิชาการ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....